

BANK MELLİ İRAN

BAKİ FİLİALİ

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları
Standartlarına uyğun şəkildə hazırlanmış

Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorun Rəyi

31 dekabr 2020-ci il
tarixində bitən il üzrə

MALİYYƏ HESABATLARI

Müstəqil Auditorun Rəyi.....	1-3
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat	4
Məcmu Gəlirlər haqqında Hesabat.....	5
Səhmdar Kapitalında Dəyişikliklər haqqında Hesabat.....	6
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat.....	7-8
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər.....	9-48

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

“Bank Melli İran Bakı Filialı”nın Səhmdarlarına və Direktorlar Şurasına:

Rəy

Biz, “Bank Melli İran Bakı Filialı”nın (bundan sonra “Bank” adlandırılacaq) 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə məcmu gəlirlər haqqında hesabatdan, kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatından və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatdan, habelə uçot siyasətinin təsviri və digər izahedici qeydlərdən ibarət maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən maliyyə hesabatları bütün mühüm aspektlər baxımından Bankın 31 dekabr 2020-ci il tarixinə olan maliyyə vəziyyətini, onun fəaliyyətinin nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun olaraq həmin tarixdə başa çatan il üçün düzgün əks etdirir.

Rəy üçün Əsas

Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Auditorun məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir.

Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar üzrə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının mühasiblər üçün dərc etdiyi “Etika məcəlləsinin” (IESBA məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Bankdan asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi və IESBA məcəlləsinin tələblərini yerinə yetirmişik.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

İzahedici Qeyd

Biz əlavə edilmiş maliyyə hesabatlarının 4 saylı *Uçot Siyasətinin Tətbiqi zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr* Qeydinə diqqət yetiririk. 2020-ci ilin əvvəlindən başlayaraq dünya üzrə əhəmiyyətli yoluxma sayı ilə sürətli şəkildə yayılan koronavirus (COVID-19) virusunun yayılmasını nəzarətdə saxlamaq üçün atılmış addımlar Dünyanın bir çox ölkəsində olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasında da iqtisadi fəaliyyətə və o cümlədən, maliyyə hesabatlılığı məsələlərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmişdir. Pandemiyanın gələcək inkişafı ilə bağlı proqnozlaşdırmalarda qeyri-müəyyənliklər yaxın gələcəkdə Bankın fəaliyyətinə, əməliyyatlarının nəticələrinə, maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin axınına mümkün təsirləri müəyyənləşdirməkdə çətinlik yaradır.

Lakin Bankın rəhbərliyi hesab edir ki, Bankın aktivlərinin strukturu, likvidlik dərəcəsi və yaradılmış ehtiyatları hazırkı vəziyyət və yaxın gələcəkdə COVID-19-un yayılmasında mümkün artımların Bankın fasiləsiz fəaliyyətinə əhəmiyyətli mənfi təsirinin qarşısını ala bilər.

Bizim rəyimiz bununla bağlı şərtlənmir.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik bu maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə, həmçinin maliyyə hesabatlarının hazırlanması ilə əlaqədar, saxtakarlıq və ya yanlışlıqdan qaynaqlanan əhəmiyyətli kənarlaşmaların qarşısını almaq məqsədilə daxili nəzarət sisteminin işlənilməsi, hazırlanması, qurulması və möhkəmləndirilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladığı zaman, rəhbərlik Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq olaraq, fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlərin açıqlanmasına və Bankı ləğv etmək və ya fəaliyyətini dayandırmaq niyyətində olmadığı, yaxud bunu etməkdən başqa realistik alternativ görmədiyi halda, mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Bankın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya yanlışlıqların mövcudluğu səbəbindən, bütövlükdə əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair əsaslı əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə ehtiva edən auditor hesabatını təqdim etməkdən ibarətdir. Əsaslı əminlik auditor əminliyinin yüksək dərəcəsidir, lakin əhəmiyyətli təhrif mövcud olduğu halda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış auditin onu həmişə aşkarlamasına zəmanət vermir. Təhriflər dələduzluq və ya yanlışlıqlar nəticəsində meydana gələ bilər və onların fərdi, yaxud məcmu şəkildə istifadəçilər tərəfindən həmin maliyyə hesabatları əsasında qəbul edilə bilən iqtisadi qərarlara təsiri əsaslı şəkildə gözlənilmədiyi halda bu təhriflər əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-lara uyğun aparılan audit prosesinin bir hissəsi kimi, audit zamanı bizim tərəfimizdən peşakar mühakimə yürüdülmüş və peşakar skeptisizm təmin edilmişdir. Biz həmçinin:

- Saxtakarlıq və ya yanlışlıqlar nəticəsində maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi riskini müəyyənləşdirmiş və qiymətləndirmiş, bu risklərə cavab verə biləcək audit prosesini tərtib və icra etmiş və rəyimizi əsaslandırmaq üçün kafi və münasib audit sübutları əldə etmişik. Saxtakarlıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkarlanmaması riski yanlışlıqlar nəticəsində yarananlardan daha yüksəkdir, belə ki, saxtakarlıq özündə gizli sövdələşmə, dələduzluq, qəsdən buraxılmış səhvlər, təhrif edilmiş təqdimat və daxili nəzarətin qaydalarının aşılmasını ehtiva edə bilər.
- Bankdakı daxili nəzarətin effektivliyinə dair rəy bildirmək məqsədi daşımamaq şərti ilə, mövcud şərtlər daxilində uyğun olan audit prosedurlarının tərtib edilməsi məqsədilə audit üçün müvafiq daxili nəzarətə dair anlayış əldə etmişik.
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin münasibliyini və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış mühasibat təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndirmişik.
- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin münasibliyinə və əldə edilmiş audit sübutları əsasında, Bankın fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını əhəmiyyətli dərəcədə şübhə altına ala bilən hadisələr, yaxud şərtlər ilə əlaqədar olaraq hər hansı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına aid nəticə çıxarmışıq. Əhəmiyyətli qeyri – müəyyənliyin mövcud olması ilə bağlı nəticə çıxardığımız halda, bizim auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarının müvafiq açıqlamalarına diqqət yetirməyimiz, yaxud bu cür açıqlamaların qeyr-kafi olduğu təqdirdə, rəyimizi şərtləndirməyimiz tələb edilir. Bizim çıxardığımız nəticələr audit hesabatımızın hazırlandığı tarixədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Bununla belə, sonradan baş vermiş hadisələr və şərtlər Bankın fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Açıqlamalar da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, quruluşu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatlar və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli şəkildə təqdim edilib – edilmədiyini qiymətləndirmişik.

Biz iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxsləri, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış həcmi və müddəti, habelə audit zamanı daxili nəzarətlə əlaqədar aşkar etdiyimiz hər hansı əhəmiyyətli kənarlaşmalar daxil olmaqla, əhəmiyyətli audit faktları ilə bağlı məlumatlandırmışıq.

Biz həmçinin iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə bəyanat təqdim etmişik ki, müstəqilliyimizlə bağlı, o cümlədən bizim müstəqilliyimizə və müvafiq olduğu halda, bununla əlaqəli təhlükəsizlik tədbirlərinə aidiyyəti əsaslı şəkildə güman edilə bilən bütün əlaqələrin və digər məsələlərin onlara məlumat verilməsi ilə bağlı müvafiq etik tələblərə cavab veririk. İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin nəzərinə çatdırılmış məsələlər sırasından biz cari dövr üzrə maliyyə hesabatlarının auditi zamanı ən əhəmiyyətli olanlarını və bu səbəbdən başlıca audit məsələləri hesab edilənlərini müəyyənləşdirmişik. Bu məsələnin ictimaiyyətə açıqlamasına qanun və ya normativlərin yol vermədiyi hallar, yaxud çox nadir hallarda, bu məsələyə dair hesabatda məlumatın verilməsinin mənfi nəticələrinin ictimai maraqlar baxımından faydalarından çox olması bizim tərəfimizdən əsaslı şəkildə gözlənilmədiyi hallar istisna edilməklə, biz bu məsələləri audit hesabatımızda əks etdiririk.

Bakı, Azərbaycan Respublikası

21 yanvar 2021-ci il

*Best Audit LLC
Member firm of Russell
Bedford International*

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2020- ci il	31 dekabr 2019- cu il
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	55,386,433	59,630,804
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	8	2,295,473	3,809,019
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	9	5,221,829	4,184,622
İnvestisiya qiymətli kağızları	10	22,430,444	22,815,536
Binalar və avadanlıqlar	11	3,334,527	3,409,470
Qeyri-maddi aktivlər	11	157,488	84,065
Digər aktivlər	12	4,873,292	4,785,224
CƏMI AKTİVLƏR		93,699,486	98,718,740
ÖHDƏLİKLƏR			
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	13	26,158,023	31,737,986
Müştəri hesabları	14	10,702,689	11,947,580
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	22	318,559	309,862
Digər öhdəliklər	15	340,432	997,317
Subordinasiya edilmiş borc	16	18,801,000	17,131,500
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR		56,320,703	62,124,245
KAPİTAL			
Səhmdar kapitalı	17	73,611,171	73,611,171
Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat		-	2,238
Bölüşdürülməmiş mənfəət		(36,232,388)	(37,018,914)
CƏMI KAPİTAL		37,378,783	36,594,495
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		93,699,486	98,718,740

İdarə heyəti adından:

Najafimarganmaskan Asghar Khalil
 Filial Müdiri

21 yanvar 2021-ci il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

Mirheydərov Vüqar Mirfəzil oğlu
 Baş Mühəsib

21 yanvar 2021-ci il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Məcmu Gəlirlər haqqında Hesabat
(Azərbaycan Mənatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2020- ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2019- cu il tarixində tamamlanan il üzrə
Faiz gəlirləri	18	2,758,402	2,843,032
Faiz xərcləri	18	(252,916)	(121,853)
Xalis faiz gəlirləri		2,505,486	2,721,179
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə gəlir - zərər çıxılmaqla	19	549,780	653,001
Haqq və komissiya gəlirləri	19	147,840	177,379
Haqq və komissiya xərcləri	20	(75,898)	(108,509)
Dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat ayırmaları	9	(364,869)	(18,293,015)
Digər gəlirlər		11,420	38,795
Digər xərclər		(11,400)	(21,000)
Əməliyyat gəliri/(zərəri)		2,762,359	(14,832,170)
Əməliyyat xərcləri	21	(1,969,374)	(1,710,665)
Vergidən əvvəlki mənfəət/(zərər)		792,985	(16,542,835)
Mənfəət vergisi xərci	22	(9,145)	(13,921)
İl üzrə xalis mənfəət/(zərər)		783,840	(16,556,756)
İl üzrə digər məcmu gəlirlər		448	1,109
<i>Digər məcmu gəlir komponentləri üzrə mənfəət vergisi gəliri</i>		448	1,109
İl üzrə cəmi məcmu gəlir/(zərər)		784,288	(16,555,647)

İdarə heyəti adından:

Najafimərganmaskan Aşğar Xəlil
 Filial Müdiri

21 yanvar 2021-ci il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

Mirheydərov Vüqar Mirfəzil oğlu
 Baş Mühasib

21 yanvar 2021-ci il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Səhmdar kapital	Yenidənqiymətləndirmə üzrə ehtiyat	Yığılmış zərər	Cəmi kapital
01 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	73,611,171	6,669	(20,467,698)	53,150,142
İl üzrə xalis zərər	-	-	(16,556,756)	(16,556,756)
İl üzrə digər məcmu gəlirlər	-	1,109	-	1,109
Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyatın realizasiya edilməsi	-	(5,540)	5,540	-
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	73,611,171	2,238	(37,018,914)	36,594,495
İl üzrə xalis mənfəət	-	-	783,840	783,840
İl üzrə digər məcmu gəlirlər	-	448	-	448
Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyatın realizasiya edilməsi	-	(2,686)	2,686	-
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq	73,611,171	-	(36,232,388)	37,378,783

İdarə heyəti adından:

Najafimarganmaskan Asghar Khalil
 Filial Müdiri

21 yanvar 2021-ci il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

Mirheydərov Yüqar Mirfəzil oğlu
 Baş Mühasib

21 yanvar 2021-ci il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

Qeyd	31 dekabr 2020- ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2019- cu il tarixində tamamlanan il üzrə
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul axınları		
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət/(zərər)	792,985	(16,542,835)
Aşağıdakılar üzrə düzəlişlər:		
Dəyərsizləşmə üzrə zərərlər üçün ehtiyat ayırmaları	364,869	18,293,015
Köhnəlmə xərcləri	119,963	116,447
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə (gəlir)/zərər	(182,041)	11,382
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olmuş pul axınları	1,095,776	1,878,009
Əməliyyat aktivlərində (artımlar)/azalmalar:		
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	1,415,948	2,311,961
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	(1,523,942)	(1,208,556)
İnvestisiya qiymətli kağızları	385,092	(2,205,209)
Digər aktivlər	(102,762)	(5,530,911)
Əməliyyat öhdəliklərində artımlar/(azalmalar):		
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	(7,453,090)	1,368,487
Müştəri hesabları	(1,894,021)	3,684,765
Digər öhdəliklər	(648,251)	892,770
Subordinasiya edilmiş borc	-	-
Vergi tutulmalarından əvvəl (xaric olan)/daxil olan pul axınları:	(8,725,250)	1,191,316
Ödənilmiş mənfəət vergisi	(168)	-
Əməliyyat fəaliyyəti ilə bağlı (istifadə edilmiş)/daxil olan pul axınları	(8,725,418)	1,191,316

İdarə heyəti adından:

Nəjafimərganməskan Asghar Khalil
Filial Müdiri

21 yanvar 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Mirheydərov Vüqar Mirfəzil oğlu
Baş Mühəsib

21 yanvar 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2020- ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2019- cu il tarixində tamamlanan il üzrə
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul axınları			
Bina və avadanlıqların əldə edilməsi		(31,998)	(12,355)
Qeyri-maddi aktivlərin əldə edilməsi		(86,445)	(50,000)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilmiş pul axınları		(118,443)	(62,355)
Maliyyə fəaliyyəti üzrə pul axınları			
Maliyyələşdirmə fəaliyyətində istifadə edilmiş pul axınları			
Xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliyin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		4,359,571	(1,231,767)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis azalma		(4,484,290)	(102,806)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, hesabat ilinin əvvəlinə	7	59,921,980	60,024,786
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, hesabat ilinin sonuna	7	55,437,690	59,921,980

İdarə heyəti adından:

Najafimarganmaskan Asghar Kəhalil
Filial Müdiri

21 yanvar 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Mirheydərov Yüqar Mirfazil oğlu
Baş Mühasib

21 yanvar 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

1 Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan il üçün Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq 1993-cü ildə Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş Bank Melli İran Bakı Filialı (“Bank”) üçün tərtib edilmişdir. Bankın əsas işgüzar fəaliyyəti kommersiya və pərakəndə bank əməliyyatlarından ibarətdir.

Əsas fəaliyyət növləri. Bankın əsas fəaliyyəti fiziki və hüquqi şəxslərə bank xidmətlərinin göstərilməsindən ibarətdir. Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı (“Nəzarətəddici Qurum”) tərəfindən nəzarət altında və ona verilmiş 124 nömrəli ümumi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu illər üzrə aşağıdakı səhmdarlar Bankın buraxılmış səhmlərinə sahib olmuşlar:

Səhmdarlar	Ölkə	31 dekabr 2020-ci il %	31 dekabr 2019-cu il %
“Bank Melli İran”	İran İslam Respublikası	100	100

Bankın hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi yer. Bankın hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir:

Nobel prospekti 23, AZ 1025, Bakı, Azərbaycan Respublikası

Əməliyyat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə (“AZN”) əks olunmuşdur. Azərbaycan Manatı Azərbaycan Respublikasının rəsmi valyutasıdır.

2 Bankın Əməliyyat Mühiti

Azərbaycanda iqtisadi islahatlar və bazar iqtisadiyyatına uyğun hüquqi, vergi və normativ bazanın inkişafı davam etdirilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi bu islahatlardan, eləcə də hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Azərbaycan Respublikasının gələcək iqtisadi istiqaməti vergi, hüquq, normativ və siyasi hadisələr ilə birlikdə Dövlətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və valyuta tədbirlərinin səmərəliliyindən xeyli dərəcədə asılıdır. Rəhbərlik Bankın əməliyyatlarına təsir edəcək iqtisadi mühitdə baş verən bütün hadisələri və Bankın maliyyə vəziyyəti üzərində təsirlərini, əgər varsa, proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyil.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi

Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsas prinsipləri. Hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına (“BMHS”) uyğun olaraq tarixi dəyər prinsipinə əsasən hazırlanmışdır. Qeyd olunan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot prinsipləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot prinsipləri başqa hallar nəzərdə tutulmadıqda, bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri – qiymətləndirmə üsulları

Amortizasiya edilmiş dəyər və effektiv faiz dərəcəsi

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Amortizasiya edilmiş dəyər maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin, əsas məbləğ üzrə ödənişlər çıxılmaqla, ilkin və ödəniş tarixinə olan məbləğlər arasındakı hər hansı dəyişiklik üzrə effektiv faiz dərəcəsi metoduna əsasən hesablanmış yığılmış amortizasiya əlavə edilməklə, yaxud çıxılmaqla, və maliyyə aktivləri üçün hər hansı itki üzrə ehtiyat nəzərə alınmaqla, ilkin tanınma zamanı qiymətləndirildiyi məbləğdir.

Effektiv faiz dərəcəsi, maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində təxmin edilən gələcək pul ödənişləri və ya daxilolmalarını maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyərinə (yəni, dəyərsizləşmə üzrə hər hansı zərərdən əvvəlki amortizasiya edilmiş dəyəri), yaxud maliyyə öhdəliklərinin amortizasiya edilmiş dəyərinə dəqiq şəkildə diskontlaşdırılan dərəcədir. Hesablama gözlənilən kredit itkilərini nəzərdə tutmur və əməliyyat xərcləri, mükafatlar, yaxud endirimlər və kreditlərin qeydiyyat haqqı kimi, effektiv faiz dərəcəsi ilə bağlı alınmış və ödənilmiş haqları özünə daxil edir. Alınmış, yaxud yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş ("AYKD") maliyyə aktivləri – ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş olan aktivlər üçün Bank kredit üzrə düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi hesablayır ki, bu da, maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyəri əvəzinə onların amortizasiya edilmiş dəyəri əsasında hesablanır və təxmin edilən gələcək pul axınlarında gözlənilən kredit itkilərinin təsirini özünə daxil edir.

Bank gələcək pul axınlarının təxminlərini yenidən nəzərdən keçirəndə müvafiq maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliklərinin qalıq dəyərinə ilkin effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə diskontlaşdırılmış yeni təxmini əks etdirmək üçün düzəliş edilir. Hər hansı dəyişiklik olarsa, mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Faiz gəliri. Faiz gəliri, aşağıdakılar istisna edilməklə, effektiv faiz dərəcəsinin maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyərinə tətbiq edilməsi ilə hesablanır:

- "AYKD" maliyyə aktivləri, bu aktivlər üçün ilkin kredit üzrə düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aktivinin amortizasiya edilmiş dəyərinə tətbiq edilir.
- "AYKD" olmayan, lakin sonradan kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri, bu aktivlər üçün faiz gəliri effektiv faiz dərəcəsinin onların amortizasiya edilmiş dəyərinə (yəni, gözlənilən kredit itkisi üzrə ehtiyat ayırmalarından xalis) tətbiq edilməsi ilə hesablanır.

İlkin tanınma və qiymətləndirmə. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız müəssisənin həmin alətlərin müqavilə müddəaları üzrə tərəfə çevrildiyi zaman onun mühasibat uçotu balansında tanınır. Maliyyə aktivlərinin adi qaydada alış və satışı ticarət tarixində, yəni Bankın həmin aktivlərin alış və ya satışını həyata keçirdiyi tarixdə tanınır.

İlkin tanınma zamanı, Bank maliyyə aktivini və ya maliyyə öhdəliyini, onların mənfəət və ya zərərdə əks edilən ədalətli dəyərdə tanınmaması hallarında, maliyyə aktivini və ya maliyyə öhdəliyinin əldə edilməsi, yaxud buraxılışı ilə birbaşa əlaqəli artan əməliyyat xərcləri, məsələn, haqq və komissiyalar əlavə edilməklə, yaxud çıxılmaqla, ədalətli dəyərdə qiymətləndirir. Mənfəət və ya zərərdə əks edilən ədalətli dəyərdə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin əməliyyat xərcləri mənfəət və ya zərərə xərc kimi silinir.

İlkin tanınmadan dərhal sonra, amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri və digər məcmu gəlirlərdə əks edilən ədalətli dəyərdə (DMGƏD) qiymətləndirilən borc alətlərinə investisiyalar üzrə gözlənilən kredit itkisi (GKİ) ehtiyatı tanınır ki, bu da aktiv yenicə yaradılan zaman mühasibat zərərinin mənfəət və ya zərərdə tanınması ilə nəticələnir.

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri ilkin tanınma zamanı əməliyyat qiymətindən fərqləndiyi halda, müəssisə fərqi aşağıdakı kimi tanıyır:

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

- Ədalətli dəyər oxşar aktiv və ya öhdəlik üzrə fəal bazarda kotirovka edilən qiymətlə təsdiq edildiyi, yaxud yalnız müşahidə edilə bilən bazarların məlumatını istifadə edən qiymətləndirmə üsuluna əsaslandığı halda, fərq gəlir, yaxud zərər kimi tanınır.
- Bütün digər hallarda fərqi tanınması təxirə salınır və təxirə salınmış ilk günün gəlir, yaxud zərərinin tanınma müddəti fərdi şəkildə müəyyənləşdirilir. Bu, ya alətin ömrü boyunca amortizasiya edilir, ya alətin ədalətli dəyərini müşahidə edilə bilən bazar məlumatlarını istifadə etməklə müəyyənləşdirmək mümkün olana qədər təxirə salınır, yaxud da hesablaşma zamanı realizasiya edilir.

Maliyyə aktivləri

Təsnifat və qiymətləndirmə. Bank maliyyə aktivlərini aşağıdakı qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə təsnifləşdirir:

- Mənfəət və ya zərərdə əks edilən ədalətli dəyər (“MZƏD”);
- Digər məcmu gəlirlərdə əks edilən ədalətli dəyər (“DMGƏD”); yaxud
- Amortizasiya edilmiş dəyər.

Borc alətləri həmin alətlərin emitenti perspektivindən maliyyə öhdəliyi anlayışına uyğun gələn alətlərdir, məsələn, kreditlər, dövlət və korporativ istiqrazlar və kompensasiya tələb etməyən faktoring sөvdələşmələrində müştərilərdən alınmış ticarət debitor borcları.

Borc alətlərinin təsnifatı və sonrakı qiymətləndirilməsi aşağıdakılardan asılıdır:

- aktivin idarə edilməsi üzrə Bankın biznes modeli; və
- aktiv üzrə pul axınlarının xüsusiyyətləri.

Bu amilləri nəzərə alaraq, Bank borc alətlərini aşağıdakı üç qiymətləndirmə kateqoriyalarından biri üzrə təsnifləşdirir:

Amortizasiya edilmiş dəyər. Yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsini (“YƏMFÖ”) nəzərdə tutan müqavilə üzrə pul axınlarının yığılması üçün saxlanılan və MZƏD kimi təyin edilməyən aktivlər amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir.

Bu aktivlərin qalıq dəyərində hər hansı gözlənilən kredit itkisi ehtiyatı üzrə düzəliş edilir. Bu maliyyə aktivlərindən əldə edilən faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi üsulunu istifadə etməklə “Faiz gəlirləri” maddəsinə daxil edilir.

Digər məcmu gəlirlərdə əks edilən ədalətli dəyər (“DMGƏD”).

Yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsini (“YƏMFÖ”) nəzərdə tutan müqavilə üzrə pul axınlarının yığılması və bu aktivlərin satışı üçün saxlanılan və MZƏD kimi təyin edilməyən aktivlər DMGƏD – də qiymətləndirilir. Mənfəət və ya zərərdə tanınan dəyərsizləşmə üzrə gəlir və ya zərərlər, faiz gəliri və alətin amortizasiya edilmiş dəyəri üzrə xarici valyuta gəlir və zərərləri istisna edilməklə, qalıq dəyərlərindəki hərəkət DMG – də nəzərə alınır. Maliyyə aktivləri silinən zaman, əvvəllər DMG – də tanınmış yığılmış gəlir və ya zərər kapitaldan mənfəət və ya zərəre təsnifləşdirilməklə, “Xalis investisiya gəliri” maddəsində tanınır. Bu maliyyə aktivlərindən əldə edilən faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi üsulunu istifadə etməklə “Faiz gəlirləri” maddəsinə daxil edilir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Biznes modeli. Biznes modeli Bankın pul axınlarını yaratmaq məqsədilə aktivləri idarə etməsi üsullarını əks etdirir. Başqa sözlə, Bankın məqsədinə yalnız aktivlə bağlı müqavilə üzrə pul axınlarını toplamaq, yoxsa həm aktivlə bağlı müqavilə üzrə pul axınlarını, həm də bu aktivlərin satışından yaranan pul axınlarını toplamaq daxildir. Əgər bu məqsədlərin heç biri uyğun deyilsə (məsələn, maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır), onda maliyyə aktivləri digər biznes modelin bir hissəsi kimi təsnifləşdirilir və MZƏD – də qiymətləndirilir. Aktivlər qrupu üçün biznes modelin müəyyənləşdirilməsi zamanı Bankın nəzərə aldığı amillərə bu aktivlərlə bağlı pul axınlarının nə cür toplanması, bu aktivlərin səmərəliliyinin necə qiymətləndirilməsi və əsas idarəedici personala bəyan edilməsi, risklərin necə qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi və bunun əvəzində idarəedicilərin necə mükafatlandırılması üzrə keçmiş təcrübə daxildir.

YƏMFÖ. Biznes modelin müqavilə üzrə pul axınlarının yığılmaq üçün saxlanması, yaxud yığılmaq və satış üçün saxlanması olduğu halda, Bank maliyyə alətləri üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsini (“YƏMFÖ” testi) ifadə edib-etmədiyini qiymətləndirir. Bu qiymətləndirməni həyata keçirən zaman, Bank müqavilə üzrə pul axınlarının sırf əsas məbləğ və faizlərin ödəmələrindən ibarət olan əsas kreditləşmə sövdələşmələrinə uyğunluğunu, yəni faizlərin pulun vaxt dəyəri amili, kredit riski amili, digər əsas kreditləşmə riskləri və mənfəət koefisientini nəzərdə tutmasını müəyyənləşdirir. Müqavilə şərtləri əsas kreditləşmə sövdələşməsinə uyğun gəlməyən risklərə və dəyişkənliyə məruz qalmanı əks etdirdiyi halda, müvafiq maliyyə aktivini mənfəət və ya zərərdə əks edilən ədalətli dəyərdə təsnifləşdirilir və qiymətləndirilir.

Dəyərsizləşmə. Bank amortizasiya edilmiş dəyərdə və DMGƏD – də tanınan borc alətləri ilə bağlı, kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətlərindən yaranan risklərin təsiri nəzərə alınmaqla, qabaqcadan gözlənilmə əsasında gözlənilən kredit itkilərini (“GKİ”) qiymətləndirir. Bank bu cür itkilər üçün zərər ehtiyatını hər hesabat dövründə tanıyır. GKİ – nin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları əks etdirir:

- Mümkün nəticələr qrupunun qiymətləndirilməsi ilə müəyyənləşdirilən orta ehtimallı məbləğ;
- Pulun vaxt dəyəri amili; və
- Hesabat dövründə keçmiş hadisələr, hazırkı şərait və gələcək iqtisadi şəraitin proqnozları haqqında həddən artıq xərc və cəhd sərf edilmədən əldə edilə bilən məntiqli köməkçi məlumat.

Kreditlərin şərtlərinə dəyişiklik edilməsi. Bank bəzi hallarda müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul axınlarının şərtlərini yenidən nəzərdən keçirir, yəni şərtlərə dəyişiklik edir.

Bu, baş verdiyi halda, Bank yeni şərtlərin orijinal şərtlərdən əsaslı şəkildə fərqlənib-fərqlənmədiyini qiymətləndirir. Bank bunu digər amillərlə yanaşı aşağıdakı amilləri nəzərə almaqla edir:

- Əgər borc alan maliyyə çətinliyi yaşayırsa, kredit şərtlərinə edilmiş dəyişiklik, sadəcə olaraq, müqavilə üzrə pul axınlarını borc alanın ödəmək imkanı olan məbləğlərə qədər ixtisar edirmi.
- Mənfəətdən səhm/kapital əsaslı ödənişlər kimi yeni əsaslı şərtlər təqdim edilərək kredit riskinə əhəmiyyətli təsir göstərmişdir.
- Borc alanın maliyyə çətinliyi yaşamadığı hallarda kredit müddətinin əhəmiyyətli şəkildə uzadılması.
- Faiz dərəcəsinə əhəmiyyətli dəyişiklik.
- Kreditin təqdim edildiyi valyutanın dəyişdirilməsi.
- Kreditlə bağlı risklərə əhəmiyyətli şəkildə təsir edə biləcək əlavələr, məsələn girov və digər təminatın əlavə edilməsi.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Əgər şərtlər əsaslı şəkildə fərqlidirsə, Bank orijinal maliyyə aktivini silərək ədalətli dəyərdə “yeni” aktiv tanıyır və bu aktiv üçün yeni effektiv faiz dərəcəsi hesablayır. Kredit şərtlərinə yenidən baxılması tarixi dəyərsizləşmə hesablanması və kredit riskində əhəmiyyətli artımın yaranıb-yaranmadığının müəyyənləşdirilməsi məqsədləri üçün ilkin tanınma tarixi kimi nəzərə alınır. Bununla belə, Bank həmçinin yeni tanınmış maliyyə aktivinin tanınma tarixində kredit üzrə dəyərsizləşmiş olub-olmadığını qiymətləndirir ki, bu, xüsusi olaraq, kredit şərtlərinə yenidən baxılması borc alanın əvvəlki şərtlər daxilində razılaşdırılmış ödənişləri etmək imkanı olmaması üzündən baş verdiyi şəraitdə həyata keçirilir. Qalıq dəyərləri arasındakı fərq həmçinin mənfəət və ya zərərdə silinmədən gəlir və ya zərər kimi tanınır.

Əgər şərtlər əsaslı şəkildə fərqlənmirsə, kredit şərtlərinə yenidən baxılması və ya dəyişiklik edilməsi silinmə ilə nəticələnmir, Bank maliyyə aktivini ilə bağlı yenidən baxılmış pul axınları əsasında ümumi qalıq məbləği hesablayır və mənfəət və ya zərərdə kredit şərtlərinin dəyişdirilməsi üzrə gəlir və ya zərər tanıyır. Yeni ümumi qalıq məbləği dəyişdirilmiş pul axınlarının orijinal effektiv faiz dərəcəsi (yaxud alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün kredit üzrə düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi) ilə diskontlaşdırılması ilə yenidən hesablanır .

Kreditlərin şərtlərinə yenidən baxılmasından fərqli silinmə. Maliyyə aktivləri, həmin aktivlərlə bağlı müqavilə üzrə pul axınlarını əldə etmək hüququ sona çatdığı zaman, yaxud həmin hüquqlar transfer edildikdə və bu zaman, (i) Bankın ya əsaslı şəkildə mülkiyyət hüququnun bütün risk və mükafatlarını transfer etdiyi halda, yaxud Bankın mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və mükafatları nə transfer etdiyi, nə də saxladığı və həmçinin Bankın nəzarət funksiyasını da saxlamadığı halda balansdan silinir.

Maliyyə öhdəlikləri

Təsnifat və qiymətləndirmə. Aşağıdakılar istisna edilməklə, həm cari, həm də əvvəlki dövrdə maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərdə təsnifləşdirilir və qiymətləndirilir:

- Mənfəət və ya zərərdə əks edilmiş ədalətli dəyərdə tanınan maliyyə öhdəlikləri: bu təsnifat derivativlərə, ticarət üçün saxlanılan maliyyə öhdəliklərinə (məsələn, qısa ticarət pozisiyaları) və ilkin tanınma zamanı bunun kimi təyin edilmiş digər maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edilir. Mənfəət və ya zərərdə əks edilmiş ədalətli dəyərdə tanınmaq üçün təyin edilmiş maliyyə öhdəlikləri üzrə gəlir və ya zərərlər qismən digər məcmu gəlirlərdə (bazar riskini yaradan bazar şəraitindəki dəyişikliklə əlaqəli olmayan maliyyə öhdəliyinin kredit riski ilə bağlı öhdəliyin ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin məbləği), qismən də mənfəət və ya zərərdə (öhdəliyin ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin qalan məbləği) təqdim edilir. Bu cür təqdimat uçot uyğunsuzluğuna səbəb olacağı halda, öhdəliklə bağlı kredit riskindəki dəyişikliklər üzrə gəlir və zərər də mənfəət və ya zərərdə təqdim edilir;
- Silinmək üçün nəzərdə tutulmayan maliyyə aktivlərinin transfer edilməsindən yaranan maliyyə öhdəlikləri, burada maliyyə öhdəliyi transfer üzrə əldə edilmiş kompensasiya üçün tanınır. Sonrakı dövrlərdə Bank maliyyə öhdəliyi ilə bağlı çəkilmiş hər hansı xərci tanıyır; və
- Maliyyə zəmanəti müqavilələri və kredit öhdəlikləri.

Silinmə. Maliyyə öhdəlikləri sona çatdığı zaman (yəni, müqavilədə göstərilmiş öhdəlik ləğv edildiyi, yaxud vaxtı bitdiyi halda) balansdan silinir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Overnayt depozitlər istisna olmaqla, bütün qısamüddətli banklararası yerləşdirmələr digər banklardan alınacaq vəsaitlərə daxil edilir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Məhdudlaşdırılmış məbləğlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən çıxarılır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyərdə əks etdirilir.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında (“ARMB”) yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar. ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınmaqla, Bankın gündəlik əməliyyatlarını maliyyələşdirmək üçün nəzərdə tutulmayan məcburi ehtiyat depozitlərini əks etdirir.

Digər banklardan alınacaq vəsaitlər. Digər banklardan alınacaq vəsaitlər təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə qaytarılmaq şərtilə Bank tərəfindən müxtəlif banklara avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Bu zaman, Bankın derivativ maliyyə alətləri ilə əlaqəsi olmayan və sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyəti olmur. Digər banklardan alınacaq vəsaitlər amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə qaytarılmaq şərtilə sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ maliyyə alətləri ilə əlaqəsi olmayan debitor borclarının əldə edilməsi və ya yaradılması məqsədilə, Bank tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Bu zaman Bankın həmin debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyəti olmur. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir.

Kreditlərlə bağlı digər öhdəliklər. Bank akkreditivlər və maliyyə zəmanətləri daxil olmaqla, kreditlərlə bağlı öhdəlikləri öz üzərinə götürür. Maliyyə zəmanətləri müştərinin üçüncü şəxslər qarşısında öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi və kreditlər kimi eyni kredit riskinə məruz qaldığı halda, ödənişlərin aparılması üzrə dəyişilməz öhdəlikləri əks etdirir. Kreditlərin verilməsi üzrə maliyyə zəmanətləri və öhdəlikləri əvvəlcə qaydaya görə əldə edilmiş komissiya gəlirləri ilə təsdiqlənən ədalətli dəyərlə qeydə alınır. Həmin məbləğ öhdəliyin qüvvədə olduğu müddət ərzində düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir. Bu metod Bankın xüsusi kredit müqaviləsi imzalayacağı və onu qısa müddətdə satmayacağı ehtimal edildikdə tətbiq edilmir; bu cür kreditlərin verilməsi öhdəlikləri üzrə komissiya gəlirləri təxirə salınmaqla, kreditin ilkin uçotu zamanı onun balans dəyərində daxil edilir.

Hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliklər (i) ilkin uçot zamanı amortizasiya olunmamış məbləğin qalığı və (ii) hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan xərclər üzrə ən yaxşı təxminlərdən daha yüksək olanı ilə ölçülür.

Binalar və avadanlıqlar. Binalar, yığılmış amortizasiyanı və lazım olduqda dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı çıxmaqla, ilkin dəyərdə və ya aşağıda göstəriləndiyi kimi yenidən qiymətləndirilmiş dəyərdə qeydə alınır.

Binalar və avadanlıqların bütün digər növləri yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə üzrə zərəri çıxmaqla (əgər varsa), ilkin dəyərdə qeydə alınır.

Kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Binalar və avadanlıqların əsas komponentlərinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Binalar və avadanlıqlar dəyərsizləşdikdə, onlar binalar və avadanlıqların istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyər ilə satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha yüksək olan dəyərə silinir. Aktivin balans dəyərindəki azalma dəyərsizləşmə məbləğinin kapitalda göstərilən əvvəlki ilin yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından artıq olan həcmdə mənfəət və zərəre aid edilir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Aktivin istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyərin və ya satış xərcləri çıxılmaqla, onun ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə əvvəlki dövrlərdə hər hansı aktiv üçün qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərərlər bərpa edilir.

Satışdan yaranan gəlir və zərər, gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və zərərdə əks etdirilir.

Amortizasiya. Əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya düz xətt metoduna əsasən, yəni əsas vəsaitlərin aşağıda göstərilən təxmini faydalı xidmət müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə aktivlərin ilkin dəyərini qalıq dəyərinədək azaltmaqla hesablanır:

Binalar	2%;
Kompüter və rabitə avadanlıqları	20%;
Mebel, qurğular və sair	20%;
Nəqliyyat vasitələri	15%;
Digər aktivlər	20%.

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Bankın həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Bank aktivini onun fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözlədikdə, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyərləri və faydalı xidmət müddətləri lazım olduqda hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Bankın qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı xidmət müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından ibarətdir.

Əldə edilmiş proqram təminatı lisenziyaları həmin proqram təminatının alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılır.

Bank tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya edilə bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan əlavə iqtisadi səmərə gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitallaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən işçilərə sərf olunan xərclər və ümumi təsərrüfat xərclərinin müvafiq hissəsi daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər (məs, texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir. Kapitallaşdırılmış proqram təminatı təxmin edilən faydalı xidmət müddəti (10 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər. Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər, müxbir banklar tərəfindən Banka nağd pul və ya digər aktivlər verildiyi andan qeydə alınır. Qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır.

Bank verdiyi borcları geri aldıqda, həmin borc öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasındakı fərq borcun ödənilməsi üzrə yaranan gəlir və ya xərclərə daxil edilir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Müştəri hesabları. Müştəri hesabları fiziki şəxslər, dövlət müəssisələri və ya hüquqi şəxslər qarşısındakı qeyri-derivativ maliyyə öhdəliklərini əks etdirir və amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır.

Müddətli borc öhdəlikləri. Müddətli borc öhdəliklərinə rezident və qeyri-rezident bankların və maliyyə institutları tərəfindən sabit ödəmə müddəti və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri ilə verilmiş kreditlər və depozitlər daxildir. Müddətli borc öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır.

Mənfəət vergisi. Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş qanunvericiliyinə uyğun olaraq göstərilmişdir. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə digər məcmu gəlirlərdə və ya kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və zərərdə qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkən uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkən qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərəri o zaman hesablanır ki, bu çıxımların realizasiya oluna bilməsi üçün gələcəkdə kifayət qədər vergiyə cəlb ediləcək mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilsin.

Gəlir və xərclərin uçotu. Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə qeydə alınır.

Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, əməliyyat xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Bütün digər komissiya gəlirləri, digər gəlirlər və digər xərclər adətən göstərilməli olan ümumi xidmətlərdə faktiki göstərilmiş xidmətlərin payı kimi müəyyən edilmiş konkret əqdin tamamlanma dərəcəsindən asılı olaraq hesablama metodu ilə qeydə alınır.

Xarici valyutanın yenidən qiymətləndirilməsi. Bankın funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Bankın bütün müəssisələrinin funksional valyutası və Bankın hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

Monetar aktiv və öhdəliklər, ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən hər bir müəssisənin funksional valyutasına çevrilir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Xarici valyuta ilə əməliyyatların həyata keçirilməsi və ilin sonuna ARMB-nin rəsmi valyuta məzənnəsi ilə xarici valyutada ifadə olunan monetar aktiv və öhdəliklərin hər bir müəssisənin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan müsbət və mənfi məzənnə fərqləri mənfəət və zərərə aid edilir. İlin sonuna qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə yerli valyutaya çevrilmə qeyri-monetar maddələrə, o cümlədən pay alətlərinə tətbiq edilmir. Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızlarının ədalətli dəyərində təsiri ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirmə nəticəsində gəlir və ya xərclərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə qüvvədə olan valyuta məzənnələri:

1 USD = 1.7000 AZN (31 dekabr 2019-cu il: 1 USD = 1.7000 AZN)

1 EUR = 2.0890 AZN (31 dekabr 2019-cu il: 1 EUR = 1.9035 AZN)

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, məvaciblər, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar Bankın işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Bank, növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və ehtimallar irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

Gözlənilən kredit itkisi üzrə ehtiyatın qiymətləndirilməsi. Amortizasiya edilmiş dəyerdə və DMGƏD – də tanınan maliyyə aktivləri üçün gözlənilən kredit itkisi üzrə ehtiyatın qiymətləndirilməsi gələcək iqtisadi şərait və iqtisadi davranış (məsələn, müştərilərin defolta uğraması və nəticələndiyi zərərlərə dair ehtimallar) haqqında mürəkkəb model və əhəmiyyətli ehtimalların istifadəsini tələb edən sahədir.

GKİ – nin qiymətləndirilməsində mühasibat uçotu tələblərinin tətbiq edilməsi üçün bəzi əhəmiyyətli mülahizələr də tələb edilir, bunlara aşağıdakılar daxildir:

- Kredit riskindəki əhəmiyyətli artım üçün kriteriyanın müəyyənləşdirilməsi;
- GKİ – nin qiymətləndirilməsi üçün müvafiq model və ehtimalların seçilməsi;
- Hər bir növ məhsul/bazar və bununla bağlı GKİ üçün qabaqcadan gözlənilən ssenarilərin və müvafiq ehtiyatların yaradılması; və
- GKİ – nin qiymətləndirilməsi məqsədilə oxşar maliyyə aktivləri qruplarının yaradılması.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçotu. Bank öz fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların şərtləri haqqında məlumat 28 sayılı Qeyddə açıqlanır.

Mühasibathığın fasiləsiz fəaliyyət prinsipi. 2020-ci ilin əvvəlində Dünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19 virusunu pandemiya elan etdikdən sonra koronavirus (COVID-19) 2020-ci il ərzində dünya üzrə əhəmiyyətli yoluxma sayı ilə sürətli şəkildə yayılmışdır.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr (davamı)

Bu virusun yayılmasını nəzarətdə saxlamaq üçün atılmış addımlar Dünyanın bir çox ölkəsində olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasında da iqtisadi fəaliyyətə və o cümlədən, maliyyə hesabatlılığı məsələlərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmişdir.

Pandemiyanın gələcək inkişafı ilə bağlı proqnozlaşdırmalarda qeyri-müəyyənliklər yaxın gələcəkdə Bankın fəaliyyətinə, əməliyyatlarının nəticələrinə, maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin axımına mümkün təsirləri müəyyənləşdirməkdə çətinlik yaradır.

Lakin Bankın rəhbərliyi hesab edir ki, Bankın aktivlərinin strukturu, likvidlik dərəcəsi və yaradılmış ehtiyatları hazırkı vəziyyət və yaxın gələcəkdə COVID-19-un yayılmasında mümkün artımların Bankın fasiləsiz fəaliyyətinə əhəmiyyətli mənfi təsirinin qarşısını ala bilər.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə məruz qalır.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

Aşağıdakı düzəlişlər Bank üçün 1 yanvar 2020-ci il tarixindən etibarən effektiv hesab edilir:

MHBS 3 Müəssisələrin birləşməsi. “Müəssisə” tərifinə edilən düzəliş – Düzəlişlər şirkətlərə əldə edilmiş aktivlərin müəssisə və ya aktivlər qrupu olduğunu müəyyənləşdirməyə kömək edəcək. Edilmiş düzəliş biznes xidmətlərinin nəticələrinin müştəriləri məhsul və xidmətlər ilə təmin etmək olduğunu vurğulayır. Halbuki əvvəlki anlayışa əsasən, biznes anlayışı dividend şəklində, daha aşağı xərclərə və ya investora və digərlərinə iqtisadi mənfəət təmin etmək məqsədi daşıyırdı. Alınan aktivin biznes və ya aktivlər qrupu olduğunu fərqləndirmək vacibdir, çünki alıcı qudvili yalnız biznes alarkən tanıyır. Dəyişikliklərə əsasən, “biznes”-in yeni tərfi müştərilərə məhsul və ya xidmətlərin göstərilməsi, investisiya gəlirinin yaranması (məsələn, dividendlər və faizlər) və ya adi fəaliyyətdən digər gəlirlər yaranmasının ayrılmaz tərkibidir. Bu düzəlişlərin hazırkı maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri olmamışdır.

“Əhəmiyyətlilik” anlayışının yeni tərfi – BMUSŞ şirkətlərin əhəmiyyətliliklə bağlı qərarları daha asan verməsi üçün əhəmiyyətlilik prinsipinə düzəlişlər dərc etmişdir. Yeni dəyişikliklər 1 saylı MUBS “Maliyyə hesabatlarının təqdimatı” və 8 saylı MUBS “Mühasibat uçotu qaydaları, uçot ehtimallarındakı dəyişikliklər və xətlər”-a şamil edilir.

Dəyişikliklər əhəmiyyətliliyin tərfini və bu günə qədər MHBS-nin digər standartlarında göstərilmiş olan əhəmiyyətlilik prinsiplərinin tətbiqi ilə bağlı təlimatları da hesabat hazırlayanlar üçün aydınlaşdırır. Yeni tərifə əsasən, məlumat o zaman əhəmiyyətli sayılır ki, onun gizlədilməsi, təhrif edilməsi və ya dəyişdirilməsi maliyyə hesabatlarını ümumi məqsədlər üçün istifadə edən əsas tərəflərin qərarlarına təsir etməsi ehtimal edilir və bu məlumat hesabat hazırlayan konkret müəssisə üzrə maliyyə məlumatı xarakterinə malikdir. Bu düzəlişlərin hazırkı maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri olmamışdır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təqdim olunması üzrə Konseptual Əsaslara düzəlişlər (29 mart 2018-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2020-ci il və ya bu tarixdən sonra başlanan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yenidən işlənmiş Konseptual Əsaslara qiymətləndirməyə dair yeni bölmə, hesabatlarda maliyyə nəticələrinin əks etdirilməsinə dair tövsiyələr, təkmilləşdirilmiş anlayışlar və tövsiyələr (xüsusilə, öhdəliklər ilə bağlı anlayış) və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında idarəetmə rolu, ehtiyatlılıq və qiymətləndirmə ilə bağlı qeyri-müəyyənlik kimi mühüm məsələlərin izahı daxildir.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (davamı)

Bu düzəlişlərin hazırkı maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri olmamışdır.

6 Yeni Uçot Qaydaları

Bankın 1 yanvar 2021-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün məcburi xarakter daşıyan və Bank tərəfindən əvvəllər qəbul edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc edilmişdir.

17 sayılı MHBS, Sığorta Müqavilələri. 17 sayılı MHBS 17 sığorta öhdəliklərinin cari icra dəyəri ilə qiymətləndirilməsini tələb edir və bütün sığorta müqavilələri üçün daha eynicinsli qiymətləndirmə və təqdimat yanaşması təqdim edir. Bu tələblər sığorta müqavilələri üçün ardıcıl, prinsiplərə əsaslanan mühasibatlığın yaradılması məqsədinə nail olmaq üçün hazırlanmışdır. 17 sayılı MHBS 4 sayılı MHBS Sığorta Müqavilələri standartını əvəz edir və 1 yanvar 2021-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədə olacaqdır.

Rəhbərlik yeni standartların həyata keçirilməsi, maliyyə hesabatlarına təsir göstərməsi və Bank tərəfindən qəbulu müddətini də nəzərə alır.

7 Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Nağd pul	2,696,383	3,053,769
ARMB-dəki qalıqlar	47,935,116	31,559,581
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyət depozitlər:		
- Azərbaycan Respublikasında	3,227	3,056
- Digər ölkələrdə	4,802,964	25,305,574
Çıxılın: dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat	(51,257)	(291,176)
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	55,386,433	59,630,804

31 dekabr 2020-ci il tarixində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Nağd pul	ARMB-dəki qalıqlar	Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyət depozitlər	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Nağd pul	2,696,383	-	-	2,696,383
-Azərbaycan Respublikasında	-	47,935,116	3,227	47,938,343
-Digər ölkələrdə	-	-	4,751,707	4,751,707
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	2,696,383	47,935,116	4,754,934	55,386,433
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2,696,383	47,935,116	4,754,934	55,386,433

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

7 Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Nağd pul	ARMB-dəki qalıqlar	Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyət depozitlər	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Nağd pul	3,053,769	-	-	3,053,769
-Azərbaycan Respublikasında	-	31,559,581	3,056	31,562,637
-Digər ölkələrdə	-	-	25,014,398	25,014,398
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	3,053,769	31,559,581	25,017,454	59,630,804
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	3,053,769	31,559,581	25,017,454	59,630,804

8 Banklardan və Digər Maliyyə Təşkilatlarından Alınacaq Vəsaitlər

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Rezident banklarda qısamüddətli depozitlər	8,089,843	7,995,898
Qeyri-rezident banklarda qısamüddətli depozitlər	2,318,660	3,812,076
Çıxılsın: dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat	(8,113,030)	(7,998,955)
Cəmi banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	2,295,473	3,809,019

Digər banklardan alınacaq vəsaitlərin 31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

Qeyri-rezident banklarda qısamüddətli depozitlərə Bank tərəfindən 1 mart 2020-ci il tarixində Bank Melli İran – B.Ə.Ə Filialında yerləşdirilmiş 5,000,000 AED (2,314,000 AZN) məbləğində və illik faiz dərəcəsi 2.5% təşkil edən əmanət daxildir. Bu əmanətin bitmə tarixi 1 mart 2021-ci ildir.

Rezident banklarda qısamüddətli depozitlər iflasa uğramış Atrabank ASC və Royal Bank ASC banklarında keçmiş illərdə yerləşdirilmiş və Bank tərəfindən vəsaitlərin tam məbləğində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat tanınan vəsaitlərdən ibarətdir.

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	7,103,363	5,683,761
Korporativ kreditlər	134,298	27,596
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (ümumi)	7,237,661	5,711,357
Çıxılsın: kreditlərin dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat	(2,015,832)	(1,526,735)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	5,221,829	4,184,622

2020-ci il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	Korporativ kreditlər	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il tarixinə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	1,514,604	12,131	1,526,735
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat ayırmaları	712,076	-	712,076
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın bərpa edilməsi	-	(8,506)	(8,506)
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın silinməsi	(214,473)	-	(214,473)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	2,012,207	3,625	2,015,832

2019-cu il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	Korporativ kreditlər	Cəmi
1 yanvar 2019-cu il tarixinə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	870,313	54,426	924,739
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın bərpa edilməsi	768,926	-	768,926
İl ərzində silinmiş məbləğlər	-	(42,295)	(42,295)
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın silinməsi	(124,635)	-	(124,635)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	1,514,604	12,131	1,526,735

9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

Kredit portfelinin iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
<i>Korporativ kreditlər</i>				
Tikinti ilə bağlı kreditlər	131,993	1.82	-	-
Ticarət və xidmətlə bağlı kreditlər	2,305	0.03	27,596	0.48
Cəmi korporativ kreditlər	134,298	1.85	27,596	0.48
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>				
Mənzil təmiri ilə bağlı kreditlər	5,122,615	70.78	3,811,930	66.74
Avtomobil kreditləri	931,633	12.87	859,870	15.06
İstehlak kreditləri	923,533	12.76	854,524	14.96
Ticarət və xidmətlə bağlı kreditlər	125,582	1.74	157,437	2.76
Cəmi fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	7,103,363	98.15	5,683,761	99.52
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (ümumi)	7,237,661	100.00	5,711,357	100.00

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların 31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə kredit riskinə dair məlumat üçün 23 saylı *Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi* Qeydinə istinad edin.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank tərəfindən hesablanmış kreditlərin dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat ayırmaları müştərilərə verilmiş kredit və avansların qalıq dəyərlərinin ədalətli şəkildə təqdimatı üçün yetərlidir.

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

10 İntestisiya Qiymətli Kağızları

31 dekabr 2020-ci il və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə amortizasiya edilmiş dəyərdə investisiya qiymətli kağızlarının qalıqları aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Nominal Faiz %	31 dekabr 2020-ci il	Nominal Faiz %	31 dekabr 2019-cu il
AR Maliyyə Nazirliyi istiqrazları:				
N:AZ0104002776	3.98	1,060,556	-	-
N:AZ0104001778	3.65	817,274	-	-
N:AZ0104004772	6.98	1,135,703	-	-
N:AZ0104005779	8.00	1,578,087	-	-
N:AZ0104005779	7.47	7,240,092	-	-
N:AZ0104005779	7.50	310,348	-	-
N:AZ0104010779	6.94	2,238,753	-	-
N:AZ0104012775	6.89	4,555,031	-	-
N:AZ0105001850	6.85	1,500,000	-	-
N:AZ0105010786	10.00	1,994,600	-	-
N:AZ0104002743	-	-	6.99	4,449,911
N:AZ0104002743	-	-	6.82	213,310
N:AZ0104004749	-	-	7.09	6,621,685
N:AZ0104004749	-	-	7.52	1,258,336
N:AZ0104006744	-	-	6.00	4,954,301
N:AZ0104007742	-	-	5.80	263,487
N:AZ0104011744	-	-	6.00	2,904,340
N:AZ0105010695	-	-	8.46	964,685
N:AZ0105010695	-	-	8.37	385,481
N:AZ0105006693	-	-	7.99	800,000
Cəmi amortizasiya edilmiş dəyərdə investisiya qiymətli kağızları	-	22,430,444	-	22,815,536

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

11 Binalar, Avadanlıqlar və Qeyri-maddi Aktivlər

	Binalar	Mebel və qurğular	Kompüterlər və rabitə avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Digər əsas vəsaitlər	Cəmi binalar və avadanlıqlar	Proqram təminatı və lisenziyalar	Cəmi
1 yanvar 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	3,432,301	16,074	17,233	38,672	206	3,504,486	43,141	3,547,627
Əlavələr	-	5,323	7,032	-	-	12,355	50,000	62,355
Silinmələr	-	-	-	-	-	-	-	-
Köhnəlmə/amortizasiya xərcləri	(83,460)	(6,468)	(4,851)	(12,542)	(50)	(107,371)	(9,076)	(116,447)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	3,348,841	14,929	19,414	26,130	156	3,409,470	84,065	3,493,535
Əlavələr	-	10,476	21,522	-	-	31,998	86,445	118,443
Silinmələr	-	-	-	-	-	-	-	-
Köhnəlmə/amortizasiya xərcləri	(83,461)	(7,706)	(6,942)	(8,782)	(50)	(106,941)	(13,022)	(119,963)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	3,265,380	17,699	33,994	17,348	106	3,334,527	157,488	3,492,015
31 dekabr 2019-cu il tarixinə dəyər	4,173,009	397,996	139,288	89,410	18,347	4,818,050	217,379	5,035,429
Yığılmış amortizasiya	(824,168)	(383,067)	(119,874)	(63,280)	(18,191)	(1,408,580)	(133,314)	(1,541,894)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	3,348,841	14,929	19,414	26,130	156	3,409,470	84,065	3,493,535
31 dekabr 2020-ci il tarixinə dəyər	4,173,009	408,472	154,341	89,410	18,347	4,843,579	303,824	5,147,403
Yığılmış amortizasiya	(907,629)	(390,773)	(120,347)	(72,062)	(18,241)	(1,509,052)	(146,336)	(1,655,388)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	3,265,380	17,699	33,994	17,348	106	3,334,527	157,488	3,492,015

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

12 Digər Aktivlər

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Məhkəmə iddiası üzrə dövlət orqanlarından alınacaq məbləğ	62,053	1,334
Digər aktivlər tərkibində cəmi maliyyə aktivləri	62,053	1,334
Ödənilməmiş kreditlər qarşılığında alınmış daşınmaz əmlak	4,607,769	4,724,910
Təxirə salınmış xərclər	169,625	26,435
Müxtəlif xidmətlər üçün avans ödənişləri	21,300	20,019
Qeyri-maddi aktivlərin əldə edilməsi üçün avans ödənişləri	12,545	12,526
Cəmi digər aktivlər	4,873,292	4,785,224

Bakı şəhərinin İcra Hakimiyyəti tərəfindən yeni parkın tikintisinə dair verilmiş 18 noyabr 2014-cü il tarixli sərəncama əsasən, Banka məxsus 9,295,963 AZN xalis dəyərində bina sökülmüşdür. Bu fakt qeyri-ənənəvi ticarət alacağı məbləğinin yaranmasına səbəb olmuşdur. Tərəflər kompensasiyaya dair razılığa gələ bilmirlər. Buna baxmayaraq, Bankın Rəhbərliyi inanır ki, onların şərtləri qəbul ediləcəkdir.

Hazırda Bank dəymiş zərər üzrə kompensasiya əldə etmək üçün tədbirlər görür. Bu məsələyə 1 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsində baxılır. Bank binanın sökülmə tarixində xalis qalıq dəyərində, yəni yığılmış köhnəmə çıxılmaqla yenidən qiymətləndirilmiş dəyərində bərabər məbləğin əldə edilməsini iddia edir. Bina 3 iyul, 2013-cü il tarixində Müstəqil Qiymətləndirici Şirkət tərəfindən yenidən qiymətləndirilmişdir. Qiymətləndirilmə üçün istifadə edilmiş əsas əvəzedilmə dəyəri, diskontlaşdırılmış pul axını və bazar dəyəri metodlarının yığılı olmuşdur. Binanın qiymətləndirmədən sonrakı ədalətli dəyəri 9,400,000 AZN təşkil etmişdir. Bina ilkin olaraq Bankdan alınmış depozitlər üçün Royal Bank tərəfindən girov qoyulmuşdur. Bu girov dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat qarşılığında 2013-cü ildə məhkəmə qərarı ilə Bank tərəfindən əldə edilmiş, binalar və avadanlıqlar kimi tanınmış və ilkin olaraq yenidən qiymətləndirilmiş dəyər də qiymətləndirilmişdir.

Hal-hazırda iş məhkəmə icraatındadır.

Bank, *Maliyyə Alətləri* adlı 9 saylı MHBS-in tələbinə əsasən dövlət orqanlarından alınacaq bu məbləğ qarşılığında 9,295,963 AZN məbləğində dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat tanımışdır.

13 Banklara və Digər Maliyyə İnstitutlarına Ödəniləcək Vəsaitlər

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Bank Melli İran - Baş Ofis	25,960,267	31,338,418
Eksport Development Bank of İran	-	310,397
Digər bankların müxbir hesabları və overnayt depozitləri	4,029	22,739
Digər sığorta şirkətlərinə ödəniləcək qısamüddətli borclar	193,727	66,432
Cəmi banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	26,158,023	31,737,986

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

13 Banklara və Digər Maliyyə İnstitutlarına Ödəniləcək Vəsaitlər (davamı)

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərində banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlərin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir.

25,960,267 AZN (2019: 31,338,418 AZN) məbləğində vəsaitlər Bank Melli İran – Baş Ofisin USD və EUR valyutalarında müxbir hesablarını əks etdirir.

Bank Melli İran - Baş Ofisin 07 sentyabr 2020-ci il tarixli 9944/401/27 sayılı məktubuna əsasən Bankın Bank Melli İranın Baş Ofisi və digər filiallarında yerləşdirilmiş vəsaitləri Baş Ofisin Bankda yerləşdirdiyi vəsaitlərlə təmin edilir.

14 Müştəri Hesabları

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar	566,626	288,473
- Cari hesablar	564,807	286,654
- Bağlanmış müştəri hesabları	1,819	1,819
Digər hüquqi şəxslər	7,833,625	8,529,044
- Cari hesablar	7,784,137	8,482,593
- Bağlanmış müştəri hesabları	49,488	46,451
Fiziki şəxslər	2,302,438	3,130,063
- Cari hesablar	1,138,470	2,793,484
- Müddətli depozitlər	-	10,000
- Bağlanmış müştəri hesabları	1,163,968	326,579
Cəmi müştəri hesabları	10,702,689	11,947,580

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər	2,302,438	21.51	3,130,063	26.20
Nəqliyyat və rabitə	4,178,105	39.04	3,807,087	31.86
Sənaye və istehsal	1,780,815	16.64	44,956	0.38
Tikinti və daşınmaz əmlak	1,765,436	16.50	4,506,201	37.72
Səfirliklər və konsulluqlar	457,725	4.28	207,185	1.73
Xarici dövlətlərin digər təşkilatları	108,359	1.01	80,982	0.68
Ticarət və xidmət	68,129	0.64	95,340	0.80
Kənd təsərrüfatı	17,789	0.17	47,549	0.40
İctimai təşkilatlar	538	0.01	301	-
Digər	23,355	0.20	27,916	0.23
Cəmi müştəri hesabları	10,702,689	100.00	11,947,580	100.00

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərində müştəri hesablarının balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir.

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

15 Digər Öhdəliklər

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Ödənilməkdə olan məbləğlər	17,636	29,873
Digər vergi öhdəlikləri	263,945	902,178
Digər öhdəliklər tərkibində cəmi maliyyə öhdəlikləri	281,581	932,051
Vergi öhdəliyi	50,842	59,023
Digər kreditorlar	8,009	6,243
Cəmi digər öhdəliklər	340,432	997,317

16 Subordinasiya Borcu

Bank 9 fevral 2017-ci il tarixində İran İslam Respublikasının Tehran şəhərində qeydiyyatdan keçmiş, Bank Melli İran Baş Ofisi (“Baş Ofis”) ilə Subordinasiya Borc müqaviləsi imzalanmışdır. 2-ci dərəcəli kapitalın elementi olan 9,000,000 avro məbləğində borcun son ödəmə tarixi 30 dekabr 2024-cü ildir. Borc müqabilində heç bir girov qoyulmamış və bu borc faizsiz verilmişdir. İlk olaraq borcun beş bərabər illik hissələrlə geri qaytarılması və ilk ödəniş tarixinin 30 dekabr 2020-ci il olması nəzərdə tutulmuşdur.

Bank Baş Ofisdən əldə etdiyi 9944/0003/354771 sayılı 31 dekabr 2020-ci il tarixli məktuba əsasən subordinasiya öhdəliyinin qaytarılma vaxtının 30 dekabr 2029-cu il tarixinə kimi uzadılması barədə razılıq əldə etmişdir. 30 dekabr 2020-ci il tarixində borcun qaytarılması ilə əlaqədar nəzərdə tutulmuş ilk ödəniş yeni ödəniş cədvəlinə uyğun olaraq təxirə salınmışdır.

31 dekabr 2020-ci il tarixində subordinasiya borcunun təxmin edilən ədalətli dəyəri 18,801,000 AZN (2019: 17,131,500 AZN) təşkil etmişdir.

Subordinasiya borcunun geri qaytarılması Bankın ləğvi halında bütün digər kreditorlara ödəniş edildikdən sonra, yaxud, Bankın maliyyə vəziyyət yaxşı olduqda isə, ödəmə vaxtından əvvəl həyata keçirilə bilər.

17 Səhmdar Kapitalı

Bankın qeydiyyatdan keçmiş və ödənilmiş səhmləri 31 dekabr 2020-ci il tarixinə 73,611,171 AZN təşkil etmişdir. Bankın adi səhmlərinin hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Səhmdar kapitalı	Cəmi
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	73,611,171	73,611,171
- səhmdar kapitalında artım	-	-
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq	73,611,171	73,611,171

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

18 Faiz Gəlirləri və Xərcləri

	31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə
Faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya edilmiş dəyərdə aktivlər üzrə faiz gəlirləri	2,758,402	2,843,032
Cəmi faiz gəlirləri	2,758,402	2,843,032
Faiz gəlirləri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,294,182	1,050,021
Banklar və digər maliyyə institutlarında yerləşdirilmiş vəsaitlər	58,056	47,676
İnvestisiya qiymətli kağızları	1,406,164	1,745,335
Cəmi faiz gəliri	2,758,402	2,843,032
Faiz xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya edilmiş dəyərdə öhdəliklər üzrə faiz xərcləri	(252,916)	(121,853)
Cəmi faiz xərcləri	(252,916)	(121,853)
Faiz xərcləri		
Müştəri hesabları	-	(463)
Banklardan və digər maliyyə institutlardan alınmış vəsaitlər	(18,242)	(29,197)
Digər	(234,674)	(92,193)
Cəmi faiz xərcləri	(252,916)	(121,853)
Xalis faiz gəliri	2,505,486	2,721,179

19 Haqq və Komissiya Gəlirləri və Xərcləri

	31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə
Haqq və komissiya gəlirləri:		
-Hesablaşma əməliyyatları	77,212	116,769
-Nağd pul əməliyyatları	45,596	47,863
-Digər əməliyyatlar	25,032	12,747
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	147,840	177,379
Haqq və komissiya xərcləri:		
-Hesablaşma əməliyyatları	(67,042)	(59,787)
-Nağd pul əməliyyatları	(1,308)	(40,982)
-Digər əməliyyatlar	(7,548)	(7,740)
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	(75,898)	(108,509)
Xalis	71,942	68,870

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

20 Xarici Valyuta ilə Əməliyyatlar üzrə Gəlirlər

Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə gəlirlər – zərər çıxılmaqla aşağıdakı şəkildə olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə
Dilinq əməliyyatları	367,739	664,383
Xarici valyuta qalıqlarının yenidən qiymətləndirilməsi	182,041	(11,382)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlir	549,780	653,001

21 Əməliyyat Xərcləri

	31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə
İşçilərin əmək haqqı xərcləri	975,706	852,731
Vergilər, mənfəət vergisindən başqa	318,596	269,526
Amortizasiya xərcləri	119,963	116,447
Xeyriyyə məqsədli xərclər	100,000	-
Rəbitə xərcləri	82,991	30,316
Binaların mühafizə xərcləri	80,637	72,924
Kommunal xidmətlər üzrə xərclər	74,426	30,944
Sığorta xərcləri	55,783	47,048
Təmir və saxlanma xərcləri	55,016	98,914
Nəşriyyat və dəftərxana xərcləri	37,827	28,083
Peşəkar xidmətlər	16,962	16,544
Hərrac xərcləri	9,040	87,829
Üzvlük haqları	4,483	5,924
Reklam xərcləri	1,901	3,003
Qarışıq xərclər	36,043	50,432
Cəmi əməliyyat xərcləri	1,969,374	1,710,665

22 Mənfəət Vergisi

	31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə
Dövrün sonuna qanunla müəyyən olunmuş vergi dərəcəsi ilə (20%) xalis təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(318,559)	(309,862)
Dövrün əvvəlinə təxirə salınmış vergi (öhdəliyi)/aktivi	(309,862)	(297,050)
İl üzrə təxirə salınmış mənfəət vergisinə aid dəyişikliklər	(8,697)	(12,812)
Kapitalda nəzərə alınan təxirə salınmış gəlir/(xərc)	448	1,109
Mənfəətdə nəzərə alınan təxirə salınmış gəlir/(xərc)	(9,145)	(13,921)

22 Mənfəət Vergisi (davamı)

	31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə
Vergidən əvvəlki mənfəət	792,985	(16,542,835)
Yerli vergi dərəcəsi ilə vergi	(158,597)	3,308,567
İl üzrə tanınmamış gələcək dövrün vergi itkiləri	149,452	(3,322,488)
Mənfəət vergisi xərci	(9,145)	(13,921)
Cari mənfəət vergisi xərci	-	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisində dəyişikliklər	(9,145)	(13,921)
Mənfəət vergisi xərci	(9,145)	(13,921)

BMHS və Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Bank daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə riskləri (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir.

Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd, bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Kredit riski, Bankın müştəriləri, yaxud bazar kontragentlərindən hər hansının Bank qarşısında olan müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi halda, Bankın maliyyə zərərinə məruz qala bilməsi riskidir.

Kredit riski, əsasən, banklararası, kommersiya və istehlak kreditləri və avansları, həmçinin bu cür kreditləşmə fəaliyyətindən yaranan kredit öhdəliklərindən yaranır, lakin eyni zamanda, təqdim edilmiş kredit əlavələri, məsələn, kredit derivativləri (kredit defolt svopları), maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər, indossamentlər və akseptlərlə bağlı yaran bilər.

Bank həmçinin borc qiymətli kağızlarına investisiyalardan, bundan əlavə, qeyri-kapital ticarət portfeli aktivləri və derivativləri, o cümlədən bazar kontragentləri ilə hesablaşma qalıqları və əks repo sazişləri daxil olmaqla, ticarət fəaliyyətindən (“ticarət riskləri”) yaranan kredit risklərinə məruz qala bilər.

Kredit riskinin qiymətləndirilməsi. Risklərin idarə edilməsi məqsədləri üçün kredit riskinə məruz qalmanın təxmin edilməsi mürəkkəb prosesdir və modellərin istifadəsini tələb edir, çünki bu cür məruz qalma riski bazar şərtlərindəki dəyişikliklərdən, gözlənilən pul axınlarından və vaxt ötməsindən asılı olaraq dəyişə bilər. Portfel üzrə kredit riskinin qiymətləndirilməsi müvafiq zərər əmsalları üzrə defolt hadisələrinin baş vermə ehtimalı, kontragentlər arasında defolt korelyasiyası kimi əlavə ehtimallara səbəb ola bilər. Bank kredit riskini qiymətləndirərkən Defolt Ehtimalı (DE), Defolt Halında Riskin Həcmi (DHRH) və Defolt Halında Zərər (DHZ) anlayışlarından istifadə edir:

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

- DE borc alanın öz maliyyə öhdəliyi üzrə ya gələcək 12 ay boyunca, ya da borc öhdəliyinin qalan müddəti boyunca defolta uğraması ehtimalının qiymətləndirilməsini ifadə edir.
- DHRH gələcək 12 ay, yaxud öhdəliyin qalan müddəti boyunca gələcək defolt tarixində Bankın gözlədiyi risk həcminə əsaslanır.
- Defolt Halında Zərər (DHZ) defolta yarananda əmələ gələn zərərin həcminə dair gözləntilərini ifadə edir. DHZ kontragentin növü, kredit tələbinin növü və vacibliyi və girov, yaxud digər kredit təminatının mövcudluğundan asılı olaraq dəyişə bilər. DHZ defolt halında riskin həcmi (DHRH) risk vahidi üzrə bölüşdürülmüş zərər faizi kimi təyin edilir. DHZ 12 aylıq əsasda, yaxud kreditin qalan ömür müddəti əsasında hesablanır və 12 aylıq DHZ defolt gələcək 12 ay ərzində baş verdiyi halda gözlənilən zərər faizini, Ömür müddəti üzrə DHZ defolt kreditin qalan ömür müddəti ərzində baş verdiyi halda gözlənilən zərər faizini ifadə edir.

12 aylıq və qalan ömür müddəti üzrə DE, DHRH və DHZ – in müəyyənləşdirilməsinə həmçinin qabaqcadan gözlənilən iqtisadi məlumatlar daxildir. Bu ehtimallar məhsul növündən asılı olaraq dəyişə bilər. Bank hər portfel üçün kredit riskinə və gözlənilən kredit itkilərinə təsir göstərə biləcək başlıca iqtisadi dəyişənləri müəyyən etmək üçün tarixi məlumatların analizini həyata keçirir.

Gözlənilən kredit itkisinin qiymətləndirilməsi. 9 sayılı MHBS aşağıda göstəriləyi kimi, ilkin tanınma tarixindən başlayaraq kredit keyfiyyətində baş vermiş dəyişikliklərə əsasən “üç mərhələli” model təqdim edir:

- İlkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş olmayan maliyyə aləti “Mərhələ 1” kimi təsnifləşdirilir və bu alət üzrə kredit riskinə davamlı şəkildə Bank tərəfindən nəzarət edilir.
- Əgər ilkin tanınma tarixindən başlayaraq kredit riskində əhəmiyyətli artım qeydə alınarsa, maliyyə aləti “Mərhələ 2” –yə keçirilir, lakin hələ kredit üzrə dəyərsizləşmiş hesab edilmir.
- Əgər maliyyə aləti kredit üzrə dəyərsizləşmiş hesab edilirsə, “Mərhələ 3” –ə keçirilir.
- Mərhələ 1 – dəki maliyyə alətləri üzrə gözlənilən kredit itkiləri gələcək 12 ay ərzində baş verə biləcək defolt hadisələrinə əsasən hesablanır. Mərhələ 2 və 3 – də nəzərə alınan maliyyə alətləri üzrə GKİ onların qalan ömür müddətinə əsasən hesablanır.
- 9 sayılı MHBS - ə uyğun şəkildə GKİ – nin qiymətləndirilməsində əsas konsepsiya hesablama zamanı qabaqcadan gözlənilən məlumatların nəzərə alınmasıdır.
- Alınmış, yaxud yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş hesab edilən maliyyə aktivləridir. Bu aktivlər üzrə GKİ həmişə onların qalan ömür müddəti əsasında (Mərhələ 3) qiymətləndirilir.

Maliyyə aləti aşağıdakı kəmiyyət və keyfiyyət kriteriyalarından biri və ya daha çoxuna cavab verdikdə, Bank maliyyə aləti ilə bağlı kredit riskində əhəmiyyətli artım baş verdiyini hesab edir:

Kəmiyyət kriteriyası. Hesabat tarixində qalan Ömür Müddəti üzrə Defolt Ehtimalı kredit riskinə məruz qalmanın ilk dəfə tanındığı hesabat tarixində gözlənilən Ömür Müddəti üzrə Defolt Ehtimalına nisbətən artmışdır.

Keyfiyyət kriteriyası. Əgər aşağıdakı kriteriyalardan biri və ya daha çoxu özünü doğruldarsa:

- Borc alanın ödənişləri qısa-müddətli təxirə salınmışdır;
- Direct debit ləğvi;
- Təqdim edilmiş şərtlərə əlavələr;

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

- Kredit spreadi üzrə əhəmiyyətli artım;
- Borc alanın fəaliyyət göstərdiyi biznes, maliyyə və/və ya iqtisadi şəraitdə əhəmiyyətli mənfi dəyişikliklər;
- Faktiki, yaxud gözlənilən ödəniş təxirə salınmaları və ya restrukturizasiya;
- Borc alanın əməliyyat nəticələrində faktiki, yaxud gözlənilən əhəmiyyətli mənfi dəyişiklik;
- Defolt riskini artmasına səbəb olması gözlənilən girovun dəyərində (yalnız təminatlı əmlak üçün) əhəmiyyətli dəyişiklik;
- Pul axını/likvidlik problemlərinin erkən əlamətləri, məsələn ticarət kreditör borclarının/kreditlərin ödənişində gecikmələr.

Maliyyə aləti aşağıdakı kriteriyalardan biri və ya daha çoxuna cavab verdikdə, Bank maliyyə alətini defolta uğramış hesab edir ki, bu da tam olaraq kredit üzrə dəyərsizləşmiş anlayışına uyğundur:

Kəmiyyət kriteriyası. Borc alan müqavilə üzrə ödənişlərini 90 gündən artıq müddətdə gecikdirir.

Keyfiyyət kriteriyası. Borc alanın kriteriyaya cavab vermək ehtimalı azalır ki, bu da borc alanın əhəmiyyətli maliyyə çətinliyi yaşamasına işarədir. Bunlar aşağıdakı halları əhatə edir:

- Borc alanın ödənişlərinin uzun-müddətli təxirə salınması;
- Borc alanın vəfat etməsi;
- Borc alanın müflis elan edilməsi;
- Borc alanın maliyyə şərtlərini pozması;
- Maliyyə çətinlikləri səbəbindən qeyd olunan maliyyə aktivinin fəal bazarının olmaması;
- Maliyyə çətinliyi ilə əlaqədar olaraq, borcverən tərəfindən borc alana güzəştin verilməsi;
- Borc alanın müflisləşməsi ehtimalı olanda;
- Maliyyə aktivlərinin alışı və ya yaranmasında verilmiş böyük endirimlər kredit zərərinə gətirmiş halda.

Yuxarıda göstərilmiş kriteriyalar Bank tərəfindən saxlanılan bütün maliyyə alətlərinə tətbiq edilmişdir və daxili kredit risklərinin idarə edilməsi məqsədləri üçün istifadə edilən defolt anlayışına uyğundur. Defolt anlayışı Bank tərəfindən gözlənilən zərərin hesablanması zamanı Defolt Ehtimalının (DE), Defolt Halında Riskin Həcminin (DHRH) və Defolt Halında Zərərin (DHZ) modelləşdirilməsi üçün müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

Maliyyə aləti ardıcıl altı aylıq dövr ərzində defolt kriteriyalarının heç birinə cavab vermədikdə daha defolta uğramış hesab edilmir (yəni sağlamlaşdırılmış hesab edilir). Bu altı aylıq dövr müxtəlif mümkün sağlamlaşdırma anlayışlarını istifadə etməklə maliyyə alətinin sağlamlaşdırmadan sonra defolt statusuna qayıtması ehtimalını nəzərdə tutan analizə əsaslanaraq müəyyənləşdirilmişdir.

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ölkədə fəaliyyət göstərən bütün maliyyə institutları tərəfindən riayət edilməsi məcburi hesab olunan bəzi limitlər müəyyən edir və bu limitlərə müntəzəm olaraq nəzarət edir. Qəbul edilə bilən risk səviyyəsi üzrə limitlərə faktiki olaraq hər gün nəzarət edilir. Bank tərəfindən aşağıdakı limitlər tətbiq edilir:

- (1) bir borc alanın və ya bir-biri ilə əlaqədar borc alanlara verilmiş kreditlərin məbləği aşağıdakı normalardan çox olmamalıdır:

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

(i) kredit tələblərinin təminatının bazar dəyəri bu kredit tələbinin məbləğinin 100 faizindən və daşınmaz əmlakla təmin olunmuş kreditlər üzrə girovun bazar dəyəri 150 faizindən az olmadığı halda Bankın birinci dərəcəli kapitalının 20 faizindən; və

(ii) kredit tələblərinin təminatının bazar dəyəri bu kredit tələblərinin məbləğinin 100 faizindən və daşınmaz əmlakla təmin olunmuş kreditlər üzrə girovun bazar dəyəri 150 faizindən az olduğu halda Bankın birinci dərəcəli kapitalının 7 faizindən;

(2) bütün iri kredit tələblərinin ümumi məbləği məcmu kapitalının 8 misindən çox olmamalıdır;

(3) Əlaqəli tərəflərə verilmiş kredit tələblərinin məbləği aşağıdakı normalardan çox olmamalıdır:

(i) Cəmi belə kreditlər Bankın məcmu kapitalının 20 faizindən; və

(ii) Onlar hüquqi şəxs olduqda bir şəxs üzrə Bankın məcmu kapitalının 10 faizindən; və ya

(iii) Onlar fiziki şəxs olduqda bir şəxs üzrə Bankın məcmu kapitalının 3 faizindən.

Bu əmsallar, Bankın yerli standartlara uyğun hazırlanmış maliyyə hesablardan çıxarılan rəqəmlər əsasında hesablanır.

Kredit Departamenti müntəzəm olaraq bütün limitlərin qorunub saxlanmasını təmin edir və bəzi limitlərə (bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlara verilmiş kreditlərin maksimum məbləği və əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin maksimum məbləği) yeni kreditlərin verilməsindən əvvəl nəzarət edir.

Bankın kredit siyasəti kreditlərin verilməsi prosesinə cəlb olunan Bankın hər bir əməkdaşının vəzifə və səlahiyyətlərini tənzimləyir, eləcə də kreditlərin verilməsi limitlərini, kreditlərə nəzarət qaydalarını, kreditlərin verilməsi prosedurlarını müəyyən edir.

Kreditin təsdiqlənməsi proseduru və səlahiyyətlərin müəyyən edilməsi. Kreditin təsdiqlənməsi prosesi Bankın Kredit Siyasətində nəzərdə tutulan prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir. Kreditin təsdiqlənməsi səlahiyyətləri Bankın Kredit Komitəsi tərəfindən qoyulmuş limitlər çərçivəsində müəyyən edilir.

Kreditlərin təsdiqlənməsi üzrə səlahiyyətlər. Kredit Komitəsi Baş İdarə tərəfindən qoyulmuş limitlər çərçivəsində bütün kreditləri nəzərdən keçirir və təsdiqləyir. Kredit limitləri aşağıdakı kimidir:

- Biznes kreditləri (36 ay) – daşınmaz əmlak girovu ilə-maksimum limit 150,000 ABŞ dolları;
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər (36 ay) – daşınmaz əmlak girovu ilə-maksimum limit 100,000 ABŞ dolları;
- Depozitlərə əsaslanan – maksimum limit 400,000 ABŞ dolları;
- İran İslam Respublikasının Azərbaycanda fəaliyyət göstərən dövlət idarələrində işləyən fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - maksimum limit - 30,000 ABŞ dolları;
- Zamini olan fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – maksimum limit - 10,000 ABŞ dolları;

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

- Avtomobilin girov qoyulması şərti ilə avtomobil alınması məqsədilə verilmiş kreditlər – maksimum limit 15,000 ABŞ dolları

Kreditlərin verilməsindən əvvəl Bank, potensial borcalanların ətraflı qiymətləndirilməsini aparır. Bu təhlil potensial borcalanın maliyyə vəziyyətinə, bazardakı mövqeyinə, kreditin təminatı üçün qoyulmuş girovun növünə və dəyərində, eləcə də kredit tarixçəsinə əsaslanır.

Kreditlərin geri ödənişinə nəzarət kreditin ümumi müddəti ərzində müntəzəm şəkildə aparılır.

Kreditlərin böyük hissəsi üzrə faiz ödənişləri hər ay nəzərdə tutulduğuna görə bu, Banka borcalanın maliyyə vəziyyətinə dair əlavə məlumat əldə etmək imkanı verir. Ödənişlər gecikdirildiyi halda, Problemlə İşlər Departamenti tərəfindən əlavə monitoring keçirilir. Həmin Departament Bankın aktivlərinin təhlükəsizliyi və mümkün kredit riskləri və zərərlərin azaldılmasını təmin etmək məqsədilə bütün kredit növləri üzrə monitoring aparır və monitoringin nəticələrinə dair xüsusi hesabat hazırlayaraq Bankın Kredit Komitəsinə təqdim edir. Kreditlərin böyük hissəsi üçün zəmanətlər və müxtəlif girov növləri (daşınmaz əmlak, nəqliyyat vasitələri, depozitlər və s.) şəklində təminat alınır.

Kredit riskinə məruz qalma. Aşağıdakı cədvəl GKİ ehtiyatının tanındığı maliyyə alətlərinin kredit riskinə məruz qalma analizini əks etdirir. Aşağıda göstərilmiş maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyəri həmçinin Bankın bu aktivlər üzrə məruz qaldığı maksimum kredit riskini göstərir:

	2020			2019	
	Mərhələ 1 12 aylıq GKİ AZN	Mərhələ 2 Ömür müddəti üzrə GKİ AZN	Mərhələ 3 Ömür müddəti üzrə GKİ AZN	Cəmi AZN	Cəmi AZN
Korporativ kreditlər	131,993	-	2,305	134,298	27,596
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	6,117,943	191,749	793,671	7,103,363	5,683,761
Mənzil təmiri ilə bağlı kreditlər	4,512,437	143,322	466,855	5,122,614	3,811,931
İstehlak kreditləri	736,243	19,361	167,929	923,533	854,525
Avtomobil kreditləri	869,263	29,066	33,304	931,633	859,868
Ticarət və xidmətlə bağlı kreditlər	-	-	125,583	125,583	157,437
Ümumi qalıq dəyəri	6,249,936	191,749	795,976	7,237,661	5,711,357
Zərər üzrə ehtiyat	(1,304,613)	(78,551)	(632,668)	(2,015,832)	(1,526,735)
Qalıq dəyəri	4,945,323	113,198	163,308	5,221,829	4,184,622

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Girov və digər kredit əlavələri. Bank kredit riskini azaltmaq üçün bir sıra prinsiplər və qaydalardan istifadə edir. Bunların ən geniş yayılanı verilmiş vəsaitlər üzrə girov qəbul etməyi nəzərdə tutur. Bankın girovun xüsusi siniflərinin qəbul edilməsi və kredit riskinin azaldılması ilə bağlı daxili qaydaları mövcuddur.

Bank kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri qarşılığında saxlanılan girovlara yaxından nəzarət edir, belə ki, Bankın həmin aktivlər üzrə potensial kredit zərərinə azaltmaq üçün girovlar üzərində mülkiyyət hüququnu əldə etmək ehtimalı yüksəkdir.

Bazar riski. Bank bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan faiz, valyuta və pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Bank rəhbərliyi qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Buna baxmayaraq, bu cür yanaşmadan istifadə edilməsi bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verdiyi halda, müəyyən edilmiş limitlərdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısını almır.

Valyuta riski. Xarici valyuta riski xarici valyuta dəyişikliklərinin maliyyə instrumentlərinin dəyərində təsiri şəklinə başa düşülür. Bank xarici valyuta məzənnə dəyişikliyinə maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin dövriyyəsinin vəziyyətinə yaradacağı enib qalxma təsirinə məruz qalır.

Hesabat dövrünün sonunda Bankın məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

	AZN	USD	EUR	Digər	31 dekabr 2020-ci il tarixinə cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,720,559	2,034,457	51,533,036	98,381	55,386,433
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	-	-	-	2,295,473	2,295,473
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	5,202,646	-	19,183	-	5,221,829
İnvestisiya qiymətli kağızları	22,430,444	-	-	-	22,430,444
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	62,053	-	-	-	62,053
	29,415,702	2,034,457	51,552,219	2,393,854	85,396,232
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	103,607	882,576	25,171,840	-	26,158,023
Müştəri hesabları	1,344,058	2,041,409	7,315,809	1,413	10,702,689
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	281,581	-	-	-	281,581
Subordinasiya borcu	-	-	18,801,000	-	18,801,000
	1,729,246	2,923,985	51,288,649	1,413	55,943,293
XALIS BALANS MÖVQEYİ	27,686,456	(889,528)	263,570	2,392,441	29,452,939

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

	AZN	USD	EUR	Digər	31 dekabr 2019-cu il tarixinə cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2,662,455	7,913,931	44,185,180	4,869,238	59,630,804
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	-	-	3,809,019	-	3,809,019
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,144,651	-	39,971	-	4,184,622
İnvestisiya qiymətli kağızları	22,815,536	-	-	-	22,815,536
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	1,334	-	-	-	1,334
	29,623,976	7,913,931	48,034,170	4,869,238	90,441,315
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	66,156	7,050,605	24,621,225	-	31,737,986
Müştəri hesabları	791,632	2,553,308	6,286,464	2,316,176	11,947,580
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	30,286	8,373	392	893,000	932,051
Subordinasiya borcu	-	-	17,131,500	-	17,131,500
	888,074	9,612,286	48,039,581	3,209,176	61,749,117
XALİS BALANS MÖVQEYİ	28,735,902	(1,698,355)	(5,411)	1,660,062	28,692,198

Valyuta riski həssaslığı. Xarici valyuta riskinə Bankın Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən hər gün nəzarət olunur və bu risklər aşağıdakı qaydada idarə edilir:

- Hər bir xarici valyuta üzrə Tənzimləyici Qurumun müəyyən etdiyi açıq valyuta mövqeyi limitlərinin saxlanması;
- Hər bir valyuta üzrə xarici valyuta mövqeyinin səviyyəsi və bu valyutaların müvafiq likvidlik səviyyəsi arasında qarşılıqlı əlaqənin monitorinqi;
- Xüsusilə ABŞ dolları, Avro kimi xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişkənlik meyllərinin proqnozlaşdırılması; və
- İxrac-idxal əməliyyatları ilə məşğul olan Bankın iri müştərilərinin fəaliyyəti və bank əməliyyatlarının təhlil edilməsi.

Açıq valyuta mövqeyi limitləri. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Açıq Valyuta Mövqeyi Limitlərinin Müəyyən Edilməsi və Tənzimlənməsi haqqında Qaydalarına uyğun olaraq, Bankın hər hansı bir valyuta üzrə açıq valyuta mövqeyi Bankın məcmu kapitalının 10%-dən, bütün xarici valyutalar üzrə isə 20%-dən artıq olmamalıdır.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə Bankın yerli qanunvericiliyə uyğun müəyyən edilmiş açıq valyuta mövqeyi limitləri pozulmamışdır. Bankın yerli qanunvericiliyə uyğun müəyyən edilmiş açıq valyuta mövqeyi onun yerli standartlara uyğun hazırlanmış hesabatları əsasında hesablanır və bu hesablama Bankın hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən məlumatlardan əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Faiz dərəcəsi riski. Bank bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Aşağıdakı cədvəldə Bankın məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil əks olunur:

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə		31 dekabr 2019-cu il tarixinə	
	Faiz dərəcəsi 1%	Faiz dərəcəsi -1%	Faiz dərəcəsi 1%	Faiz dərəcəsi -1%
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	22,955	(22,955)	38,090	(38,090)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	52,218	(52,218)	41,846	(41,846)
İnvestisiya qiymətli kağızları	224,304	(224,304)	228,155	(228,155)
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	(261,580)	261,580	(317,380)	317,380
Subordinasiya borcu	(188,010)	188,010	(171,315)	171,315
VERGİDƏN ƏVVƏLKİ MƏNFƏƏTƏ XALIS TƏSİR	(150,113)	150,113	(180,604)	180,604

Coğrafi risk

31 dekabr 2020-ci il tarixində Bankın aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıda göstərilir:

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-yə üzv olan ölkələr	İƏİT-yə üzv olmayan ölkələr	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	50,654,685	528,331	4,203,417	55,386,433
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	(23,187)	-	2,318,660	2,295,473
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,733,320	-	488,509	5,221,829
İnvestisiya qiymətli kağızları	22,430,444	-	-	22,430,444
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	62,053	-	-	62,053
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	77,857,315	528,331	7,010,586	85,396,232
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	5,317,040	-	20,840,983	26,158,023
Müştəri hesabları	9,352,670	-	1,350,019	10,702,689
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	281,581	-	-	281,581
Subordinasiya borcu	-	-	18,801,000	18,801,000
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	14,951,291	-	40,992,002	55,943,293
XALIS MÖVQE	62,906,024	528,331	(33,981,416)	29,452,939

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixində Bankın aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-yə üzv olan ölkələr	İƏİT-yə üzv olmayan ölkələr	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	34,616,406	1,668,136	23,346,262	59,630,804
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	35,013	-	3,774,006	3,809,019
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,600,903	-	583,719	4,184,622
İnvestisiya qiymətli kağızları	22,815,536	-	-	22,815,536
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	1,334	-	-	1,334
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	61,069,192	1,668,136	27,703,987	90,441,315
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	85,158	-	31,652,828	31,737,986
Müştəri hesabları	9,096,208	-	2,851,372	11,947,580
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	932,051	-	-	932,051
Subordinasiya borcu	-	-	17,131,500	17,131,500
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	10,113,417	-	51,635,700	61,749,117
XALIS MÖVQE	50,955,775	1,668,136	(23,931,713)	28,692,198

Aktivlər, öhdəliklər və kreditlərlə bağlı öhdəliklər adətən qarşı tərəfin fəaliyyət göstərdiyi ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir. Nağd pul, qiymətli metallar, binalar və avadanlıqlar fiziki olaraq saxlanıldığı ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir.

Digər risk konsentrasiyaları. Rəhbərlik hesabat tarixində məruz qaldığı risklər üzrə kəmiyyət göstəricilərini qiymətləndirərək risk konsentrasiyalarını müəyyən edir. Bu açıqlama, Bank daxilində əsas rəhbər işçilərə təqdim edilmiş məlumatlara əsaslanır və xarici valyuta, kredit və faiz riskləri üzrə konsentrasiya təhlillərini əks etdirir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Bank hər gün overnayt depozitləri, müştəri hesabları üzrə hesablaşmaların aparılması, depozitlərin ödənilməsi, kreditlərin verilməsi və zəmanətlər və pul vəsaitləri vasitəsilə hesablaşmalar aparılan derivativ maliyyə vasitələri üzrə ödənişlər üçün mövcud olan pul vəsaitlərindən istifadə etmək riskinə məruz qalır. Bankın yuxarıda qeyd olunan bütün tələblər üzrə öhdəliklərin eyni zamanda yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər nağd vəsait saxlamasına ehtiyac yoxdur, belə ki, təcrübəyə əsasən həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün pul vəsaitlərinin lazımı səviyyəsini kifayət qədər dəqiqliklə proqnozlaşdırmaq olar. Lakin buna baxmayaraq, Bankın yuxarıda qeyd olunan bütün tələblər üzrə öhdəliklərin növbəti il ərzində ödənilməsi üçün likvidlik dərəcəsi kifayət qədərdir. Likvidlik riskinin idarə edilməsi Bank rəhbərliyinə həvalə edilib.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Bank əsasən digər banklara ödəniləcək vəsaitlərdən, hüquqi /fiziki şəxslərdən cəlb edilmiş depozitlərdən ibarət olan davamlı maliyyələşdirmə bazasının saxlanması və həmçinin likvidlik üzrə gözlənilməyən tələblərin tez bir zamanda və asanlıqla yerinə yetirilməsi imkanına malik olmaq üçün likvid aktivlərin diversifikasiya edilmiş portfellerinə sərmayə qoymağa çalışır.

Bankda likvidliyin idarə edilməsi aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb edir: öhdəliklərin ödəmə müddətində yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan likvid aktivlər üzrə təhlilin aparılması; müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrindən istifadənin təmin edilməsi; maliyyələşdirmə ilə bağlı problemlərin yaranacağı təqdirdə planların mövcud olması və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan balans üzrə likvidlik əmsallarına riayət edilməsinə nəzarətin aparılması.

Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə likvidlik profilinə dair məlumat əldə edir, likvidlik mövqeyinə hər gün nəzarət edir və mütəmadi olaraq standart və daha əlverişsiz bazar şərtlərini əhatə edən müxtəlif ssenarilər əsasında likvidlik üzrə həssaslıq testləri aparır. Bundan sonra, Rəhbərlik Bankda kifayət qədər likvidliyin təmin edilməsi məqsədilə, əsasən banklardakı depozitlərdən və tez satıla bilən qiymətli kağızlardan ibarət olan qısamüddətli likvid aktivlər üzrə portfelin adekvatlığını təmin edir.

Risklərin İdarə Edilməsi Departamentinin funksiyaları aşağıdakılardır:

- i. Tənzimləyici Qurumun minimum likvidlik tələblərinə riayət edilməsi (aktiv və öhdəliklərin faiz nisbəti 30%-dən az olmamalıdır);
- ii. pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və lazım olduqda bu barədə Bankın müdir və müdir müavinlərinə hesabat verilməsi;
- iii. likvidlik konsentrasiyası riski baxımından iri əmanətçilərin monitorinqi;
- iv. Bankın kredit fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq pul vəsaitləri hərəkətinin monitorinqi
- v. Valyuta riskləri üzrə AVM limitlərinin pozulmamasına nəzarət

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Bank 31 dekabr 2020-ci il tarixinə aşağıda göstəriləyi kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

	1 ayadək	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən artıq	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	55,386,433	-	-	-	55,386,433
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	2,295,473	-	-	-	2,295,473
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	-	2,283	5,219,546	5,221,829
İnvestisiya qiymətli kağızları	842,290	1,035,540	17,058,014	3,494,600	22,430,444
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	62,053	-	-	-	62,053
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	58,586,249	1,035,540	17,060,297	8,714,146	85,396,232
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	26,158,023	-	-	-	26,158,023
Müştəri hesabları	10,702,689	-	-	-	10,702,689
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	281,581	-	-	-	281,581
Subordinasiya borcu	-	-	-	18,801,000	18,801,000
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	37,142,293	-	-	18,801,000	55,943,293
31 DEKABR 2020-Cİ İL					
TARİXİNƏ XALIS LİKVIDLİK ÇATIŞMAZLIĞI	21,443,956	1,035,540	17,060,297	(10,086,854)	29,452,939
31 DEKABR 2020-Cİ İL					
TARİXİNƏ MƏCMU LİKVIDLİK ÇATIŞMAZLIĞI	21,443,956	22,479,496	39,539,793	29,452,939	

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixində gözlənilən ödəmə müddətlərinə görə təhlil aşağıda göstərilir:

	1 ayadək	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən artıq	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	59,548,910	-	-	81,894	59,630,804
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	5,075	3,768,930	-	35,014	3,809,019
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,202	10,174	415,542	3,757,704	4,184,622
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	4,663,220	18,152,316	-	22,815,536
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	1,334	-	-	-	1,334
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	59,556,521	8,442,324	18,567,858	3,874,612	90,441,315
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	31,737,986	-	-	-	31,737,986
Müştəri hesabları	11,937,580	-	10,000	-	11,947,580
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	932,051	-	-	-	932,051
Subordinasiya borcu	-	-	-	17,131,500	17,131,500
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	44,607,617	-	10,000	17,131,500	61,749,117
31 DEKABR 2019-CU İL TARİXİNƏ XALIS LİKVIDLİK ÇATIŞMAZLIĞI	14,948,904	8,442,324	18,557,858	(13,256,888)	28,692,198
31 DEKABR 2019-CU İL TARİXİNƏ MƏCMU LİKVIDLİK ÇATIŞMAZLIĞI	14,948,904	23,391,228	41,949,086	28,692,198	

Bank rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Bankın idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, banklarda bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakter daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərlə əvəz edilməsi imkanı, Bankın likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərlik hesab edir ki, müştəri hesablarının böyük hissəsinin “1 ayadək” statusuna malik olmasına baxmayaraq, həmin vəsaitlərin əmanətçilərin sayına və növünə görə diversifikasiyası, eləcə də Bankın təcrübəsi göstərir ki, bu cür vəsaitlər Bankın fəaliyyəti üçün uzunmüddətli və sabit maliyyə mənbəyi yaradır.

24 Şərti Öhdəliklər

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Banka qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar Rəhbərlik öz təxminlərinə, daxili və peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Bankın əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər. Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi və mühakimələri şərh edərkən daha inandırıcı mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə nəzərdən keçirilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxa bilər. Bunun nəticəsində Banka qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2020-ci il tarixində Bankın binaları və avadanlıqları, yaxud hər hansı digər sahəsi ilə əlaqədar olaraq müqavilə üzrə kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəlikləri olmamışdır.

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2020-ci il tarixində Bankın ləğv oluna bilməyən əməliyyat lizinqi ilə bağlı əhəmiyyətli öhdəlikləri olmamışdır (2019: sıfır).

Normativlərə və digər tələblərə uyğun hesablamalar. Rəhbərlik yerli qanunvericiliyin tələblərini şərh edərkən və Bankın aldığı borc vəsaitləri üzrə müqavilələrdə nəzərdə tutulan xüsusi şərtlərə riayət edib-etməməsini müəyyən edərkən mülahizələr irəli sürmüşdür. Bu mülahizələrə hesablamaların aparılma metodları və bu cür xüsusi şərtlərə potensial uyğunsuzluq hallarının Banka təsiri daxildir. Rəhbərlik öz yanaşmasına və istifadə etdiyi qaydalara əsasən hesab edir ki, hazırkı maliyyə hesabatlarında qeydə alınan uyğunsuzluq hallarının maliyyə hesabatlarına təsirinin müəyyən edilməsi və nəzərə alınması düzgün şəkildə aparılmışdır. Əgər rəhbərliyin yanaşmasının düzgün olmadığı sübut olunarsa, Banka qarşı cərimələr və ya digər sanksiyalar tətbiq edilə bilər.

Kreditlərlə bağlı öhdəliklər. Bu maliyyə alətlərinin əsas məqsədi lazım olduqda müştərilərə maliyyə vəsaitlərinin təqdim edilməsini təmin etməkdir.

Kreditlərin təqdim edilməsi üzrə öhdəliklərə kreditlər, zəmanətlər kreditlərin verilməsi üçün rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənməmiş məbləğlərin istifadə edilməyən hissəsi daxildir. Kreditlərin verilməsi üzrə öhdəliklər ilə əlaqədar, Bank istifadə edilməmiş məbləğlərin istifadə edilməli olduğu halda, potensial olaraq istifadə edilməmiş öhdəliklərin ümumi məbləğinə bərabər məbləğdə zərərin yaranması riskinə məruz qalır. Lakin, kreditlərin verilməsi üzrə öhdəliklərin böyük hissəsi müştərilərin ödəmə qabiliyyəti ilə bağlı müəyyən tələblərə əməl etməsindən asılı olduğuna görə, ehtimal edilən zərərlərin məbləği istifadə edilməmiş öhdəliklərin ümumi məbləğindən azdır. Adətən uzunmüddətli öhdəliklər qısamüddətli öhdəliklər ilə müqayisədə daha yüksək kredit riskinə malik olduğu üçün, Bank kreditlərlə bağlı öhdəliklərin ödəmə müddətinəqədər qalan müddətə nəzarət edir.

25 Kapitalın İdarə Edilməsi

Kapitalın idarə olunmasında Bankın məqsədi Tənzimləyici Qurumun kapitalın məbləği ilə bağlı müəyyən etdiyi tələblərə riayət edilməsini, Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin və kapitalın adekvatlığı əmsalının 10% həcmində saxlanılması üçün kifayət qədər kapital bazasının saxlanılmasını təmin etməkdir.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının müəyyən etdiyi kapital adekvatlığı əmsallarına riayət edilməsinə Bankın müdir və müdir müavinləri, Baş Mühəsib, Daxili Audit Departamentinin Direktoru tərəfindən baxılmış və təsdiqlənmiş müvafiq hesablamalardan ibarət aylıq hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə olunmasının digər məqsədləri hər il qiymətləndirilir.

Tənzimləyici Qurumun kapitalın məbləği ilə bağlı mövcud tələblərinə görə banklar: (a) məcmu kapitalın minimum məbləğini 50,000 min AZN həcmində saxlamalı; (b) məcmu kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ("məcmu kapitalın adekvatlığı əmsalı") minimum 10% və (c) 1-ci dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ("1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı") minimum 5% və ya yuxarı saxlanılmasını təmin etməlidir.

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
1-ci dərəcəli kapital	36,592,257	36,592,257
2-ci dərəcəli kapital	19,100,354	17,442,516
Çıxılın: kapitaldan tutulmalar	(157,488)	(84,065)
Cəmi məcmu kapital	55,535,123	53,950,708
Riski ölçülə bilən aktivlər	20,606,712	41,544,556
Məcmu kapitalın adekvatlıq əmsalı	270%	130%
1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlıq əmsalı	178%	88%

Rəhbərlik 31 dekabr 2020-ci il tarixində Bank tərəfindən Tənzimləyici Qurumun normalarına riayət edildiyini hesab edir.

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

26 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

Amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Balans	Ədalətli	Balans	Ədalətli
	Dəyəri	Dəyər	Dəyəri	Dəyər
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	55,386,433	55,386,433	59,630,804	59,630,804
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	2,295,473	2,295,473	3,809,019	3,809,019
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	5,221,829	5,221,829	4,184,622	4,184,622
İnvestisiya qiymətli kağızları	22,430,444	22,430,444	22,815,536	22,815,536
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	62,053	62,053	1,334	1,334
Amortizasiya edilmiş dəyərdə cəmi maliyyə aktivləri				
	85,396,232	85,396,232	90,441,315	90,441,315

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Balans	Ədalətli	Balans	Ədalətli
	Dəyəri	Dəyər	Dəyəri	Dəyər
Maliyyə Öhdəlikləri				
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	26,158,023	26,158,023	31,737,986	31,737,986
Müştəri hesabları	10,702,689	10,702,689	11,947,580	11,947,580
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	281,581	281,581	932,051	932,051
Subordinasiya borcu	18,801,000	18,801,000	17,131,500	17,131,500
Amortizasiya edilmiş dəyərdə cəmi maliyyə öhdəlikləri				
	55,943,293	55,943,293	61,749,117	61,749,117

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

27 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi

	Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	31 dekabr 2020-ci il tarixinə cəmi
Maliyyə aktivləri		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	55,386,433	55,386,433
Nağd pul	2,696,383	2,696,383
ARMB-dəki qalıqlar	47,935,116	47,935,116
Müxbir hesablar	4,754,934	4,754,934
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	2,295,473	2,295,473
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	5,221,829	5,221,829
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	7,103,363	7,103,363
Korporativ kreditlər	134,298	134,298
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(2,015,832)	(2,015,832)
İnvestisiya qiymətli kağızları	22,430,444	22,430,444
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	62,053	62,053
Cəmi maliyyə aktivləri	85,396,232	85,396,232
Qeyri-maliyyə aktivləri	8,303,254	8,303,254
Cəmi aktivlər	93,699,486	93,699,486

	Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	31 dekabr 2019- cu il tarixinə cəmi
Maliyyə aktivləri		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	59,630,804	59,630,804
Nağd pul	3,053,769	3,053,769
ARMB-dəki qalıqlar	31,559,581	31,559,581
Müxbir hesablar	25,017,454	25,017,454
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	3,809,019	3,809,019
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,184,622	4,184,622
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	5,683,761	5,683,761
Korporativ kreditlər	27,596	27,596
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(1,526,735)	(1,526,735)
İnvestisiya qiymətli kağızları	22,815,536	22,815,536
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	1,334	1,334
Cəmi maliyyə aktivləri	90,441,315	90,441,315
Qeyri-maliyyə aktivləri	8,277,425	8,277,425
Cəmi aktivlər	98,718,740	98,718,740

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

28 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar eyni Bankın nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa da diqqət yetirilir.

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		55,386,433		59,630,804
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	4,731,747		25,014,396	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	-		-	
Banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər		2,295,473		3,809,019
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	2,318,660		-	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	-		-	
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		7,237,661		5,711,357
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	-		-	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	80,376		29,391	
Dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat		(2,015,832)		(1,526,735)
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	-		-	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	(804)		(294)	
Banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər		26,158,023		31,737,986
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	25,956,410		31,652,828	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	-		-	
Müştəri hesabları		10,702,689		11,947,580
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	-		-	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	111,741		-	

28 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar (davamı)

Əsas idarəedici personala ödənişlər haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində tamamlanan il üzrə
Qısamüddətli ödənişlər - əmək haqqları və mükafatlar	260,005	157,618
Cəmi	260,005	157,618

31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan il ərzində Bankın müdir və müdir müavinlərindən ibarət olan əsas idarəedici personalın əmək haqqı xərcləri maaş və müavinətlərdən ibarət olmuş və BMS 19 “İşçilərə verilən mükafatlar” Standartına uyğun olaraq qısamüddətli ödənişlər kimi təsnifləşdirilmişdir.

29 Hesabat Dövründən Sonra Baş Vermiş Hadisələr

Hesabat dövründən sonra hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiq edildiyi tarixədək açıqlama üçün heç bir əhəmiyyətli hadisə baş verməmişdir.